

Vera **Türkiye Postası** 'na anlattı
Komünist şair insan
NAZIM
YAZISI SAYFA 10'DA

NAMIK KEMAL, ÖLÜMÜNÜN 100. YILINDA ANILIYOR

"Türkiye Aydınlarıyla Dayanışma Girişimi", ünlü Türk sanatçısı ve düşünürü Namık Kemal'i anmak için 15-16 Nisan'da Mainz'da bir toplantı düzenliyor. Bu konuda Prof. Server Tanilli ile yaptığımız röportaj 11'nci sayfamızda

F. ALMANYA: 2,50 DM
FRANSA: 7.- FF
BELÇİKA: 50.- BF
HOLLANDA: 3.- G
İNGİLTERE: 70 Pence
DANİMARKA: 10.- KRN
İSVİÇRE: 2,5 Sfr

8 April 1988
8 Nisan 1988
Nummer 132

15 GÜNLÜK GAZETE
Redakt.: Moltkestr. 45
4100 Duisburg 1
Tel: 0203/34 03 97
Tlx: 855367 inmed d

Türkiye Postası

Postvertriebsstück Gebühr bezahlt 1 H 13 19 D

Theodorakis, Sargın ve Kutlu için Özal'la yaptığı görüşmeyi anlattı

"Özal: 'Ordunya neden bu kadar çok para veriliyor' diyor,,

Theodorakis

□ Theodorakis: "Özal, Komünist partisinin yasak olmasını, Türklerin Ruslarla 300 yıl öncesine dayanan sürtüşmesine bağlıyor. Kurtuluş Savaşı'nda Türklerle tek yardım edenin Sovyetler Birliği olmasına karşın Mustafa Kemal'in komünist partisini yasakladığını söylüyor".

"Sargın ve Kutlu'ya Özgürlük Komitesi" kurduğunu açıklayan ünlü kompozitör Mikis Theodorakis, Türk Yunan Dostluk Derneği'nin çağrısı olarak geçtiğimiz hafta Türkiye'deydi.

Theodorakis'in Ankara'da Başbakan Turgut Özal'la yaptığı görüşmenin tüm ayrıntılarını ünlü kompozitörün ağzından 4'üncü sayfamızda okuyabilirsiniz.

Pasaporta "Keyfi el koyma" açığa çıktı

■ Batı Berlin Konsoloslugu tarafından, 1985 yılında pasaportuna el konan Aysan Uçta hakkında, bu olaydan 6 ay sonra tutuklama kararı çıkarıldığı öğrenildi. Bu konuda görüşünü aldığımız Konsolos Koza: "El koyma için takdir hakkım var" dedi.

"Çelişkilerle oynamak"

HÜRRİYET Gazetesi'nde Cengiz Çandar Özal'ın, "Kerkük'e müdahale" konusundaki yaklaşımını şöyle anlatıyor:

"BAŞBAKAN Özal, Kerkük konusunda Türk basınında yer alan haberlerden rahatsız oldu. Başbakan haberlere o kadar kızdı ki..."

"ÖZAL, çok açık biçimde telaffuz etmemekle birlikte, bunu, Türkiye'yi belli maceralara sürüklemek isteyen Batılı çevrelerin pompaladığı inancında."

ÇANDAR'ın, "çok açık biçimde telaffuz edilmediğini" belirttiği benzer bir başka konuda ise Özal, "Bu konuştuklarımızı açıklayabilirsiniz. Gizlimiz saklımız yok" diyerek Theodorakis'e şunları söylüyor:

"ORDUYA neden bu kadar çok para veriliyor? İki ülke arasında sorun yok. Sorunu politikacılar, basın ve yabancılar çıkarıyor."

DÜNE kadar halkımızın birinci düşmanlarından gösterilmeye çalışılan Yunanistan'la diyalog konusunda attığı adımlar olumlu karşılanan Özal, güneydoğu sınırlarımızda estirilen savaş havasına da karşı çıkarken "alışılmadık çevrelerden" şikayet ediyor.

GERÇİ Özal'ın basından şikayeti her zaman sözkonusu olmuştur ama, ilk kez başbakanın ağzından holding basınına karşı anti militer ve savaşa karşı sözler duyuluyor.

ÖZAL'ın Bağdat yolunda savaş kışkırtıcılığına karşı sözleri dikkate alınırken, Bağdat'ta kimyasal silahlarla Kürt halkına katliam düzenleyen Saddam Hüseyin'in elini ilk sıkan hükümet başkanı olduğu da gözden kaçırılmıyor.

DENEYİMLİ demokrasi ve barış savaşçısı Theodorakis, "Çelişkilerle oynamak gerek" diyor.

Bu söz bizi dünyada olup biten kimi olayları bir kez daha gözden geçirmeye zorluyor. Nikaragua'da devrimci hükümet kontrafolarla süresiz ateş-kes imzalamak için uğraşı-

Devamı 2. sayfa

Türkiye Postası

TELE-
RÖPORTAJ

Devlet Bakanı Kahveci'yle ülkeye dönüş, TCK ve Pasaport Yasası'nı tartıştık...

Kahveci: "Demokrasi ama, elimizdeki güç kısıtlı..."

• "Türkiye'de herşey bizim elimizde değil. Karar alma sürecine etki eden başka güçler var."

• "Dönerlere işkence olmayacağına ben teminat veriyorum"

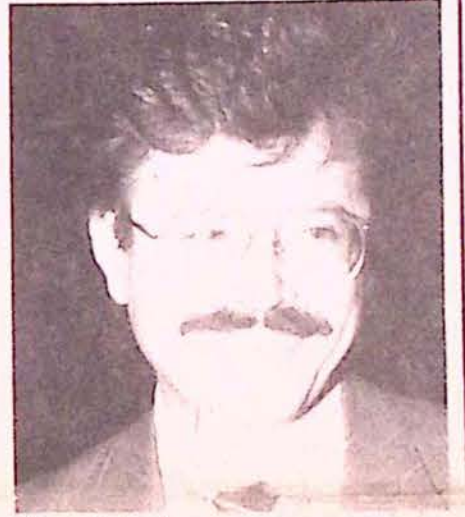
• "141,142 ve 163 değişikliği için biraz bekleyelim."

"Bugün 12 Eylül'ün kararlarını düzeltmeye kalksak, Meclis'te başka bir iş yapma olanağı kalmaz. Aslında, Meclis'in gündemi de çok yavaş işliyor."

Bu sözleri ANAP'ın güçlü adamlarından Devlet Bakanı Adnan Kahveci söylüyor.

Kahveci, Pasaport Yasası'ndaki değişiklik tasarısını ise, "Ciddiye almayın. O tasarı bile değil, henüz bir taslak" şeklinde değerlendiriyor

Aydın Şeneser'in, Kahveci'yle röportajı 3'üncü sayfa

Adnan Kahveci

Ostermarsch Ruhr 1988

Die Chance nutzen:
Für eine Welt ohne Massenvernichtungswaffen!
Frieden und Arbeitsplätze durch Abrüstung!
Das Revier muß leben!

Ruhr'daki yürüyüş, Rheinhausen Krupp'un 1'inci kapısında büyük bir mitingle başladı

Manfred Scholz

Oster yürüyüşlerine 200 bin kişi katıldı

Halebe'de 5 bin Kürt'ün öldüğü öne sürülüyor

Körfez'de kimyasal dehşet

Bölgeye giden Birleşmiş Milletler hekimler heyetinin de kimyasal silah kullanıldığını doğrulamasından sonra Irak da bir açıklama yaparak olayı doğruladı

Körfez savaşında gündür sürülen kentler savaşından sonra, Irak'ın, İran işgali altındaki Irak topraklarında, Kürtlerin yaşadığı Halebe kasabasında, kimyasal silah kullandığı ortaya çıktı. 16-17 Mart tarihlerinde 10 savaş uçağıyla Irak'ın bölgede kimsayal silahlarla saldırısının, 5 bin ölü ve 7 bin yaralıya neden olduğu ileri sürülüyor.

Yaralılarından bir kısmı da, her geçen gün aldıkları derin yaralar nedeniyle ölüyor. Öte yandan Mart ayının son günlerinde Güneydoğu Anadolu'da Türk Silahlı Kuvvetleriyle çatışmaya giren PKK militanlarından 20'sinin öldüğü haberi gazetelerde yer aldı. Çatışmada bir binbaşı, bir assubay 2 de er öldü.

30 yıl önce ilk kez İngiltere'de başlatılan Oster barış yürüyüşleri Federal Almanya'da her yıl geleneksel olarak değişik bölgelerde düzenleniyor.

Bu yıl kitlesel kırım silahlarından arındırılmış bir dünya, silahsızlanma yoluyla barış ve işyerleri ve bölgemiz yaşama- lıdır, belgileriyle Ruhr bölgesinde, kuzeyde ve güneyde olmak üzere üç koldan yapılan Oster yürüyüşlerine 200 bin kişi katıldı.

İngiltere'de ise, Londra'dan başlayarak Aldermaston nükleer üssünün etrafında bir insan zinciri oluşturuldu.

Bu konuya ilişkin haber ve fotoğraflar 5'inci sayfamızda yer alıyor

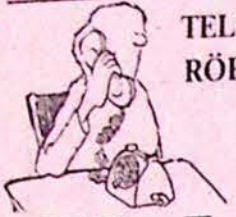
Yazısı sayfa 9'da

Yazısı sayfa 7'de

Irak Halebe'de kimyasal silah kullandığı kabul etti

Türkiye Postası, 8 Nisan 1988

TELE-
RÖPORTAJ

Devlet Bakanı Kahveci'yle ülkeye dönüş,
TCK ve Pasaport Yasası'nı tartıştık...

Kahveci: "Demokrasi ama, elimizdeki güç kısıtlı..."

Aydın ŞENESER

- Sayın Bakan üç noktada görüşlerinizi almak istiyoruz...

KAHVECİ: Buyrun...

- Efendim birincisi, siyasi nedenlerle yurtdışında bulunanların ülkeye dönüş meselesi... Bu arada bayağı tartışılan bir konu halini aldı. 20 Mart'ta da Köln'de de büyük bir toplantı yapıldı bu konuda. Size de herhalde bilgi gelmiştir. Ülkeye dönmek istiyorlar ancak, bu konuda endişeleri var.

KAHVECİ: Vallahi ben görüşlerimi hiç bir zaman değiştirmedim. Biliyorsunuz, aynı şeyi söylüyoruz biz. Yargı hariç hiç bir şey yapmıyoruz. Gelenlerin üzerine ne polis salıyoruz, ne asker salıyoruz. Geliyorlar yargıda bir sorunları varsa çözüyorlar. Cem Karaca olayında işte takip ediyorsunuz.

- Köln'deki toplantıda yargı konusunu da epey tartışılan bir konuydu...

KAHVECİ: Yargıya müdahale etmemiz mümkün değil.

- Şu anlamda efendim. Şöyle söyleyebilirim. Ben daha önce Politika Gazetesi'nin yazı işleri müdürüydim. Yargılandım epey de ceza aldım. Şöyle bir gözlemim var.

Daha önce basın davaları nedeniyle tüm basın savcılarını tanıyordum. Sıkıyönetim mahkemelerinde görev yaparlarken karşılarına çıktığımızda aynen şunu ifade ediyorlardı: "Biliyorsunuz Aydın Bey, daha önceden biz size çay kahve ikram edecek sorgu yapıyorduk. Şimdi ise durumlar değişti, mahkum ettirmek durumunda kalıyoruz". Bu örnekten kalkarak demek istediğim şu efendim... 12 Eylül'den sonra verilen kararlar da tartışılan bir durum. Hükümetimizin demokratikleşme konusundaki iddiaları da bu anlamda tartışılır oluyor bu kararlarla birlikte...

KAHVECİ: Vallahi biz toplumun tahammül edeceği ölçüde kanunları değiştiriyoruz. Askeri cezalarını sivilileştirdik. Elimizde olan bütün imkanları kullanıyoruz. Fakat Meclis'in tüm gündünü, sadece 12 Eylül'ün şeyini düzeltmesi...

"Bugün 12 Eylül'ün kararlarını düzeltmeye kalkarsak Meclis'te başka yapacak iş kalmıyor"

ile geçirmesi de zor. Dedim gibi, bütün gün 12 Eylül'e ilgili kararları düzeltmeye kalkarsak Meclis'te yapılacak başka iş kalmıyor.

Sizin sıkıntınızı da anlıyorum. Ama imkanlar el verildiği sürece biz bunları yapıyoruz. Bazı yıllarda, mesela 1984'ün başlarında çok şeyi değiştirmek çok zordu...

- Mutlaka, zaten efendim 5 yıl önce kimse ülkeye dönmeyi düşünmüyordu. Epey bir şeyler değiştiği düşüncesinde ki yurtdışında politik nedenlerle bulunanlar, dönme konusunu gündeme geldi. Bu anlamda kaçışın bir nokta var.

KAHVECİ: Peki sizin kesinleşmiş cezanız var mı?

- Var efendim.

KAHVECİ: Ne kadar?

- 6 yıl 8 ay. Ayrıca devam eden davalar var.

KAHVECİ: Vallahi benim bir şey söylemem zor. Bir şey vaat etmem mümkün değil. Gönülüm bu işlerin çözümlerini ister de, realiteler var. Meclisin gündeminde böyle şeyleri geçirmek şu anda... Meclisin gündemi o kadar dolu ki, muhalefet de bir saplantıya girdi. "Vay efendim biz de seçimi dü-

Politik göçmenleri yakından ilgilendirdiğine inandığımız üç konuda; hükümetin bu konuyla ilgili en çok söylediği üyesi Devlet Bakan Adnan Kahveci'yle görüştük. Bakan'a, politik göçmenlerin ülkeye dönüşüne engel olan nedenleri anlattık, görüşlerini sorduk. Güncel bir konu olarak; "Pasaport Yasası"ndaki değişikliklere ilişkin tasarının iç yüzünü anlamaya çalıştık. Ve nihayet gündemden inmeyen bir konuyu; TCK'nun 141, 142 ve 163'ncü maddelerine ilişkin değişiklik ya da hükümetin görüşünü öğrenmeye çalıştık.

"Pasaport Yasası'ndaki değişiklik tasarımı bile değil, henüz taslak üzerinde durmaya değmez..."

yumak istiyoruz Meclis'te" diye. Bazı şeyleri getirmek çok zor. Meclis'in gündemi olduğundan daha yavaş geliyor. Yoksa biz Meclis'ten pek çok kanun geçirebilirdik. Ben mesela, makabına şamil bazı davaların görüşülmesini arzu ederim. Bu konuda çok hakkı yananlar olduğunu görüldü.

- Efendim ikinci sormak istediğim de Pasaport Yasası'nda yapılmak istenen değişiklik. Basından izleyebildiğimiz kadıyla 4 aylık geçici pasaport verileceğinden söz ediliyor...

KAHVECİ: Tam kesinleşmiş değil... - Evet, tasarı halinde. Bizim değerlendirmemize göre bu tasarının gerçekleşirse, ancak mali nedenlerle yurtdışında bulunanlar ve Milli-yetçi Hareket Partisi saflarında yer alanlar ülkeye dönebilecek. Yani sol görüşlüler ve dinci akımlarda yer alanlar bu haktan yararlanamaz anlamı çıkıyor.

KAHVECİ: Hiç öyle demeyin.

Bana vatandaşlığa girme konusunda çeşitli şeyler geliyor. İşte eski sağıclar, eski solcular... Daha bir sağıcı vatandaşlığa aldırmadım. Yani solcuların tekrar vatandaşlığa dönen var da, sağıclardan yok. Ben bizzat bu işin içindeyim. İşti takılanlar bana geliyor. Biz Marko Paşa olduk. Daha sağıcıyı vatandaş yapmadım. Arkadaşlara takılıyorrum, "Ülan adımız solcuya çıktı" diye.

Yani o dediğiniz şey maalesef doğru değil efendim.

- Yasa çıkmadı ama, tasarıyla gösteriyor. Sayın Bakan bakın, deniyor ki tasanda, Atatürk'e hakaret edenler, laikliği ihlal edenler ve devlete karşı suç işleyenler haricinde kalan yurtdışında bulunan veya yurttaşlığın çıkarılanlara 4 aylık geçici pasaport verilir. Bunun anlamı, Atatürk'e hakaret ve laikliğe aykırı davranış denilirken dinci akımlar, devlete karşı suç işleyenler ifadesi de sol görüşleri içeriyor.

KAHVECİ: Tasanda benim bildiğim kadıyla somutlaşmış bir şey yok.

- Evet tasarı efendim.

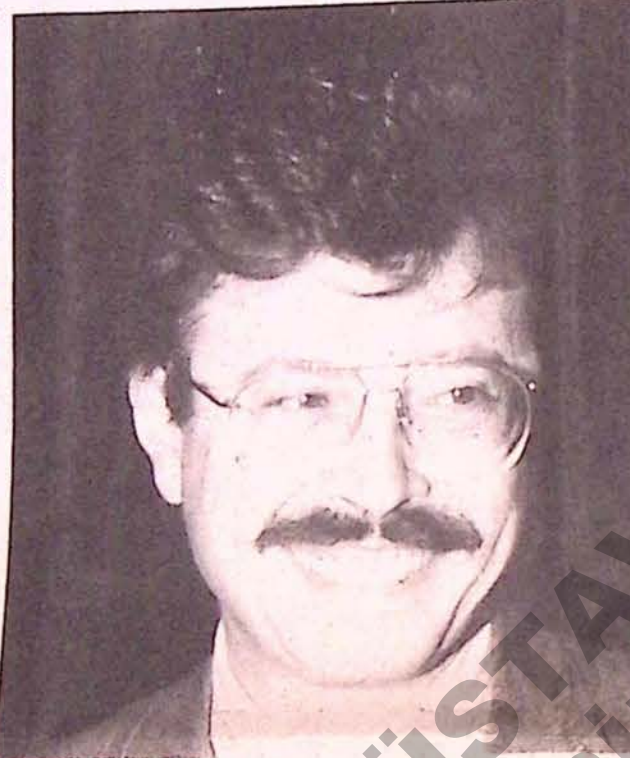
KAHVECİ: Tasarı da değil, taslak yani. Üzerinde ne söylesem boş yanı.

- Üzerinde durmaya değmez mi diyorsunuz?

KAHVECİ: Değmez. Şundan değmez. Ortaya bir şeyler çıksın da ondan sonra konuşuruz.

- Sayın Bakan üçüncü sormak istediğim konu da şu: Türk Ceza Yasası'nda değişiklik söz konusu... Sulhi Dönmez'in bir hazırlığı var. Bu taslakta da 141, 142 ve 163'ncü maddelere ilişkin bir değişiklik hükümetin taktirine bırakılacak deniyor. Hükümet olarak bu konuda bir görüş ortaya çıktı mı? Hükümetin görüşü Mayıs ayında belirlenecek deniyor.

KAHVECİ: Onu bekliyorum. Yani ortama göre... Benim esasen savundugum tez şu: Kanunları değiştirmekle sorunları çözemiyoruz. İnsanlar kanunları değiştirmekle demokratikleşemiyorlar. Demok-

Devlet Bakanı Adnan Kahveci
"Dönemlere işkence olmayacağına ben teminat veriyorum."

ratikleşebilseydi 1961 Anayasası bunu yapardı. İnsanlar daha hoşgörülü, daha toleranslı olurdu o Anayasa çıkıktan sonra. Onun

"141, 142 ve 163 değişikliği için biraz bekleyelim. Ortama göre..."

İçin sadece kanunları değiştirmekle sorunları çözebilir miyiz Türkiye'de? endişem var.

Yakın bir örneğini yaşadık Sanşir Kanunu'nu değiştirdik. Kültür Bakanlığı'nın yetkisine verdik sansürü. Derdimini yani filmle-rin... Bizim "Okuy" verdiğimiz filmler - Kanunda Valilere verilen yetki var. Sinema işletmecisi araya parça koyabilir endişesiyle Valilere yetki verilmiş. Vali bu yetkiyi yanlış kullanmış, ters kullanmış ama bunun şurası şurası siyasi iktidara çıkar. Çünkü, vatandaş bilmez ki, Vali neye dayanarak bu kararı almış diye... Yoksa, film denetim mekanizması çok medeni bir hale getirildi. Pek çok Avrupa ülkesinden daha şey hale geldi, ancak, kanunları değiştirmek yetmiyor. Kafalar değişmiyorsa, bir engel buluyor o değişimi durdurmak için. Türkiye'nin sıkıntısı bu.

- Bu konuda da gerek iktidar gerek muhalefet partileri ve gerekse tüm demokrasi güçlerinin ortak hareketi söz konusu oluyor. Başka türlü de bu değişim kendiliğinden olmuyor değil mi Sayın Bakan?

KAHVECİ: Şimdi siz döndüğünüzde lade-i muhakeme istemeyiz misiniz? Yoksa Yargıtay'dan kesinleşmiş mi cezaları?

- Kesinleşti.

KAHVECİ: Yani kararı boz-

durma yansınız yok? - Sorun sadece ceza da değil Sayın Bakan. Bir müddet yattır. Bunlar da çok önemli değil ancak, dü-nüşte de insanlar rahatsız. Şu anlamda rahatsız: TKP ve TIP genel sekreterleri döndüğünde onların

başına gelenler de burada politik göçmenleri bayağı ciddi olarak endişelendiriyor.

KAHVECİ: Yalnız, bakın onlar döndüğün gün, SHP'den de kimse sahiplenemedi onları. Çok... Nasıl desem... Türkiye'nin seçim hazırlığında olduğu bir dönemdi. Onlar bile lade dediler.

- Evet! Ama, herhalde işkenceyi başka türlü değerlendirmek gerekiyor. "Bile bile lade" derken hapishaneyi girmek, belli bir süre ceza almak, yatmak falan bunlar telakki edilebilir. İnsanları burada durduran en önemli nokta inanırım, siyasi polisten geçmek ve olağanüs-

tü bir mahkemede yargılanmak. En çok duyulan endişe budur. Yoksa, sivil bir mahkemede, bağımsız bir mahkemede yargılanmak veya ceza almak, yatmak değil. Yani bu anlamda hükümetinizin yapabileceği şeyler olabilir diye düşünüyoruz biz.

KAHVECİ: Vallahi ben, işkence konusunda teminat verebilirim. Bakın bu konuda askeri dönemde dahi yüzlerce polis ve subay mahkum edilmiş. Bu dönemde bu

"Türkiye'de her şey bizim elimizde değil. Karar alma sürecine etki eden başka güçler var"

yapılamaz. Herhangi bir şey varsa, hakkını arama imkanları çok daha şeydir o döneme göre...

- O dönemde ben 39 gün gözaltında kaldım. O günleri artık konuşmak bile gerçekten çok üzüntü verici bir durum. Ben kendi kendime bile tekrar etmek istemiyordum o anları... Demek istediğim dönüş düşünceleri için endişe bu boyut-ta. Bu anlamda siyasal iktidardan beklenen elbette çok fazla oluyor.

KAHVECİ: Vallahi biz elimizden geleni yapıyoruz. Türkiye sadece bizim elimizde değil. Türkiye de bizim dışımızda karar vermesi sürecine etki eden güçler var. Ün-versiteleri var, bürokrasi var, asker var, gazetecisi, basını var. Her gücün kendi kafasına göre belirli bir şeyi var. Hedefi var. O açıdan bazı şeyleri çok suhuletle yapmak gerekir. Uygulamak gerekir.

Yaraları sarmak Türkiye'ye çok şey kazandırır. Gerçek anlamda çok şey kazandırır. Biz de insanın geçirdiği evrimi, daha doğrusu her insanın kendi içinde geçirdiği evrimi biliyoruz. Ülkenin kurtuluşu için, ülkeyi kurtarmak için ne kadar şey yapıyoruz... Neyse telefonla anlatmak istemiyorum bunları...

- Peki Sayın Bakan, Epey vaktinizi aldım Teşekkür ederim. İyi günler.

KAHVECİ: Bir şey değil. Size de iyi günler.

Ankara (özel) TIP Genel Sekreteri Nihat Sargın ve TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu ile birlikte 16 kişi hakkında açılan davada sanık sayısının arttığı ve ek iddianame hazırladığı öğrenildi. Geçtiğimiz hafta içinde söz konusu davaya ilişkin olarak 2 kişinin daha gözaltına alınarak Ankara'ya getirildiği ve DGM savcısının ek bir iddi: iame hazırladığı belirtildi. Ayrıca 5 bin sayfadan oluşan 11 kla sörlük dava dosyasına 12'nci bir klsörün daha eklenmesi üzere ol-

Davaya ilişkin gelişmeleri izleyen hukukçular davanın genişle-mesine kesin gözüyle bakıyorlar.

TKP'li oldukları iddiasıyla başka kişilerin de bu davaya dahil edilebi-leceğini tahmin ettiklerini söyleyen hukukçular, savcılığın böyle bir ha-zırlık içinde olduğunu ifade ediyor-lar.

Yurtdışında bulunan kimi sendi-kacıların ülkeye dönmeklerini be-gedirmeleri üzerine de bir değerlen-dirme yapıldığı anlaşılan hukukçu-lar, söz konusu sendikacıların isimlerinin 12 Eylül'den sonra açıl-dıkları davaların sonuçlandırıldığı da TKP davalının sonuçlandırıldığı da kaydeden bu çevreler öncekileri-ni söyleyen sendikacıların ülkeye gelmesi durumunda haklarında

Metris'te görüşe gelen tutuklu ailelerine asker silah çekti

Firarlar baskıya "bahane" ediliyor

● Ölümlere varan açlık grevleri ve direnişler sonunda elde edilen haklar geri alınmak isteniyor

● Arama bahanesiyle evler basılıyor, kaçanların aileleri ve yakınlarına baskı uygulanıyor

Metris Askeri Ceza ve Tutukevi'nde 29 politik tutuklunun firar et-mesinin, tutuklulara, ailelerine ve yakınlarına baskı için bahane ola-rak kullanılabileceğini işaretleri ilk günlerde ortaya çıktı.

Görüş için Metris'e gelen tutuk-lu ve hükümlü aileleri cezaevi gi-riş kapısı önünde kum torbalarını tutan olusan barikatla ve silahlı as-kerlerle karşılandılar.

Firar haberrinin duyulmasından sonra cezaevi içinde kötü olaylar yaşandığı yolunda haberalananne, baba ve kardeşler, tutuklu bulunan yakınlarının durumundan endişe ettiklerini ve kendilerini görmek istediklerini ısrarla belirttiler. Tutuk-lu ve hükümlü yakınları bu ara-da, yasalara aykırı olarak bazı tu-tukluların firarları ilgili olarak sor-guya çekilmek üzere işkence mer-kezi olarak bilinen Emniyet Mü-dürlüğü Siyasi Şube'ye götürül-düklerini öğrencilerini de söyledil-er ve görüşme istemlerinde haklı olduklarını vurguladılar.

Tutuklu ve hükümlü ailelerinin ısrar karşısında cezaevi askeri yö-neticilerinin emirleri üzerine as-kerler silahlarını görüşe gelen an-ne, babalara yönelttiler.

Bu arada Metris'te askerliğini yapmakta olan erlerin yakınlarını

da görüş için cezaevi önüne gel-dikleri, ve tutuklu yakınları ile bir-likte görüşme talebinde ısrar ettik-leri görüldü.

Öte yandan, firar haberi üzerine sağı gazetelerin, saldırıların tutuk-lu ve hükümlülerin bir çok ölüm pahasına elde ettikleri cezaevi yaşı-ma ilişkisi kazanımları yönelttik-leri gözlemlendi. Tercüman Gazetesi, bu konuya ilişkin haberlerini sü-rekli olarak "Cezaevlerinde iyileş-tirmenin bedeli" olarak değerten-dirdi.

Firann öğrenilmesi üzerine İs-tanbul'da ve kaçanların ailelerinin bulunduğu il, ilçe ve köylerde polis geniş bir operasyon başlat-tı. İstanbul'da binlerce ev basıldı, yol-lar kesildi, yurttaşlara her türlü eziyet reva görüldü. Kimi gazeteler "Kaçanlar Doğu ve Güneydoğu" da eylem yapacaklar" yollu haber-ler, bu yörelerde uygulanacak baskının "meşru zemin"ni hazırla-ma gayretine giriştiler. Nitekim, kaçanların doğum yerleri olan böl-gelerde yaygın bir baskı uygulama-sı ortaya çıktı.

Kısacası, polis ve asayiş baha-nesiyle operasyona katılan askeri birlikler kamuoyuna doğan "be-cekisiz" imajını baskıyla örtme gayreti içine girdiler.

Sargın ve Kutlu davasında yeni gelişmeler Davada sanık sayısı artıyor, ek iddianame hazırlanıyor

● TIP ve TKP genel sekreterlerine ilişkin mahkemenin ilk duruşmasının Mayıs ortalarında olması bekleniyor

● DGM savcı ve hakimlerinin görev süresi 1 Mayıs'ta sona eriyor

Ankara (özel) TIP Genel Sekreteri Nihat Sargın ve TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu ile birlikte 16 kişi hakkında açılan davada sanık sayısının arttığı ve ek iddianame hazırladığı öğrenildi. Geçtiğimiz hafta içinde söz konusu davaya ilişkin olarak 2 kişinin daha gözaltına alınarak Ankara'ya getirildiği ve DGM savcısının ek bir iddi: iame hazırladığı belirtildi. Ayrıca 5 bin sayfadan oluşan 11 kla sörlük dava dosyasına 12'nci bir klsörün daha eklenmesi üzere ol-

Davaya ilişkin gelişmeleri izleyen hukukçular davanın genişle-mesine kesin gözüyle bakıyorlar.

TKP'li oldukları iddiasıyla başka kişilerin de bu davaya dahil edilebi-leceğini tahmin ettiklerini söyleyen hukukçular, savcılığın böyle bir ha-zırlık içinde olduğunu ifade ediyor-lar.

Yurtdışında bulunan kimi sendi-kacıların ülkeye dönmeklerini be-gedirmeleri üzerine de bir değerlen-dirme yapıldığı anlaşılan hukukçu-lar, söz konusu sendikacıların isimlerinin 12 Eylül'den sonra açıl-dıkları davaların sonuçlandırıldığı da TKP davalının sonuçlandırıldığı da kaydeden bu çevreler öncekileri-ni söyleyen sendikacıların ülkeye gelmesi durumunda haklarında

Ceza alanlar ikinci kez hapse girecek

■ TKP Ankara Davası dosyasının Yargıtay Daireler Kurulu'nda incelemesi sonuçlandı

TKP Ankara Davası'nın Askeri Yargıtay Daireleri Kurulu'nda bulunan dosyasının in-celenmesinin sona erdiği öğ-renildi. İnceleme sonuçlarına ilişkin gerekçeli kararın yazıl-makta olması nedeniyle, sa-nıkların son durumu belli ol-madı.

Sanık avukatları 12 Eylül'den sonra Mamak Askeri Cezaevi'nde uzun süre tutuklu bulunan ve yargılama sürer-ken tahliye olan bir çok sanı-ğın eksik kalan cezalarını ta-mamlamak üzere cezaevine gireceğini belirttiler.

Cezası eksik kalan sanıkla-rın, gerekçeli kararın yazılma-sı ve uygulanmaya konulmasın-dan sonra cezaevine girecek-leri de ifade edildi.

Theodorakis, Sargın ve Kutlu için Özal'la yaptığı görüşmeyi anlattı

HABERİN İÇİNDEN

“Özal: ‘Orduya neden bu kadar çok para veriliyor’ diyor,,

- Theodorakis: “Özal’a Sargın ve Kutlu’nun serbest bırakılmasının tüm Yunan halkının isteği olduğunu söyledim. İki lider özgür olursa Türk-Yunan ilişkileri daha kolay hale gelir dedim”
- Theodorakis: “Özal, ‘Benim korkum yok Komünistler bu seçimlere katılsalar yüzde 3, belki yüzde 6 oy alırlar, ama bir tehlike arzetmezler’ şeklinde konuşuyor”
- Theodorakis: “Özal çok önemli bir şey söyledi; ‘Biz iki ülke gelişmek istiyoruz, orduya harcanan parayı geliştirmeye harcamak daha iyi olur, diyor’

Türkiye Postası (Özel)- Geçtiğimiz hafta Türk-Yunan Dostluk Demeci’nin konuştuğu olarak Türkiye’de bulunan, hükümet yetkilileri ve muhalefet partisi liderleriyle de görüşen ünlü kompozitör Mikis Theodorakis, Başbakan Özal ile yaptığı görüşmenin ayrıntılarını anlattı.

Yunan halkı Sargın ve Kutlu’ya özgürlük istiyor

Başbakanlıkta görüşmede Özal’a TIP ve TKP genel sekreterlerinin tutuklanmasının şaşkınlıkla karşılandığını ifade ettiğini söyleyen Theodorakis, Yunan halkının, sağcı ve solcu tüm siyasi partilerin, Sargın ve Kutlu’nun serbest bırakılması isteğini de dile getirdiğini bildirdi.

Haydar Kutlu ve eşinin dostu olduğunu da belirten Theodorakis, Özal’la yaptığı görüşme sırasında Kutlu’yu “Türk-Yunan dostluğunu söyleyen ve ortaya atan ilk politik lider” olarak tanımladığını da belirtti. Theodorakis, Sargın ve Kutlu’nun serbest bırakılması halinde iki ülke arasındaki ilişkilerin daha kolay hale gelebileceğini anlattığını da söyledi.

Legal Komünist Partisi

Theodorakis, Özal’ın iki liderin Türk Ceza Yasası’ ve Anayasası’yla ilgili olarak Türkiye’ye geldiğini söylediğini,

“Ama onlar bunu dinlemediler ve geldiler” dediğini de bildirdi. Theodorakis bu konuda Özal’ın görüşlerini şöyle aktardı:

“Özal, Türk halkının komünist partisine tepki duyduğunu öne sürerken, Türklerin Rusya ile 300 yıl öncesinden beri sürtüşme halinde olmasını gerektiriyor. Kurtuluş Savaşı sırasında Sovyetler Birliği’nin Türkiye’ye yardım eden tek ülke olmasının Mustafa Kemal’in Komünist Partisini yasaklamasını engellediğini söylüyor.”

Theodorakis, Özal’ın komünist partisi hakkındaki söylediklerinin ise şunlar olduğunu bildirdi:

“Özal: Benim komünist partiden bir korkum yoktur. Komünistler bu seçimlere katılırsa ancak yüzde 3 oy alırlar. Belki yüzde 6 dolayında da alırlar, ama bir tehlike arzetmezler. Anayasayı değiştirmeye kalksam bile hiç bir şey yapamam.”

Theodorakis, Özal’ın komünist partisi üzerindeki yasaların zaman içinde kalkabileceğini de söylediğini anlattı.

“İzlenimin bir güçler dengesi olduğu yolunda” diyen ünlü kompozitör, sözlerini “Görüşme göre bu güçler dengesi uzun vadede tutuklular içinde bir eğilim gösteriyor” diyerek sürdürdü.

Orduya harcanan para çok

Theodorakis görüşme sırasında-

Theodorakis

ki izlenimlerini ve Özal’ın sözlerini şöyle aktardı:

“Bu atmosfer, bu koşullar iki ülkeye arasındaki ortamı belirliyor. Bu diyaloglar Türkiye’nin Avrupa Topluluğu’na girmek yönünde. Bu, demokratikleşmeye, liberalleşmeye yardımcı olacak. Bu ortam bize bu konular hakkında konuşma hakkını veriyor. Bunu 6 ay bir yıl önce söyleyemeydik. Her şey büyüyor. Sabırlı olmak gerekiyor. Öbür tarafın ise duvar olduğunu görmek de yanlış bir yol açar. Her tarafta bir sürü çelişki var.”

Özal çok olumlu bir şey söyledi. Dedi ki, “Orduya neden bu kadar çok para veriliyor. Biz iki ülkenin halkları gelişmek istiyoruz. Avrupa ülkeleri karşısında geri kaldık. Bu parayı geliştirmeye harcamak gerekir. Türkiye ile Yunanistan arasında sorun yok.”

Özal bana bunları anlattı ve sonra da “Sorun politikacılar, basın ve aynı zamanda yabancılar tarafından yaratıldı. Burada bizim konuşuklarımızı açıklayabilirsiniz. Gizli, saklı hiç bir yanı yoktur. İstedığınız gibi kullanabilirsiniz, dedi.”

Çelişkilerle oynamak gerek

Theodorakis izlenimlerini anlatmayı şöyle sürdürdü:

“Kısacası güçler dengesi söz konusu. Bir yandan Özal gibiler, bir yandan ordu, bir yandan halk dengesi sağlamalı. Her seferinde ileri doğru bir adım atıldığında ona yardım etmek gerekir. Geriye doğru adım atıldığında ise engellemek. Tek politika olmaz. Sadece siyah ve beyaz yoktur. Özal’da sadece siyah ve beyaz olarak değerlendirilmemek yanlıştır. O da değişiyor, biz de değişiyoruz. Çelişkilerle oynamak gerekiyor. Ülkemizdeki geniş deneyimimiz oldu. Diktatörlük aklamayı istemez. Diktatörlük ne zaman bir aklım yapmak istediye düşüyor. Küçük bir delik bulduğunuzda oradan oksijen girmeye başlıyor.”

“Tutuklamaları protesto için konserlerimi iptal ettim”

Theodorakis, Kutlu ve Sargın’ın tutuklanmasına tepkisini duygusal bir davanınla ortaya koyduğunu söyledi. “Burada tutuklamalar yüzünden. Haziran ayında ülkemizde vereceğim konserleri iptal ettim” diyen Theodorakis, bu konuda şöyle konuştu:

“Bunu Özal’a söylemeyi unuttum. Bu direkt, duygusal bir tepki dir. Ben robot değilim. Benim de duygularım var. Kimi zaman bu duygusal tepkiler de işe yarıyor.”

“Kutlu ve Sargın’la görüşmek için her zaman gelirim”

Theodorakis, Özal’a “Sargın ve Kutlu’ya hapishanede ziyaret etmek istediğini” söylediğini de belirtti ve Özal’ın, bu yetkili mercilerin kanışığıyla yanıt verdiğini de bildirdi.

DGM Savcısı Nusret Demiral ve Devlet Güvenlik Mahkemesi Başkanlığına iletilmek üzere Sargın ve Kutlu’nun avukatlarına görüşme izni için birer mektup bırakan Theodorakis, “Eğer izin ver-

Sargın ve Kutlu’yla dayanışma sergisi

Federal Almanya’da yaşayan ressamımızdan İhsan Ece, Zeynep Aktolga, Aydın Karahan ve Sait Günel, 12 Nisan’da Recklinghausen’de TIP Genel Sekreteri Nihat Sargın ve TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu ile dayanışma amacıyla açılacak bir resim sergisine katılacaklar.

Amnesty International, (Uluslararası Af Örgütü) Recklinghausen Belediyesi ve Sargın ve Kutlu’yla Dayanışma Girişimi’nin desteğiyle açılan sergiye satılacak resimlerin geliri dayanışma amacıyla kullanılacak.

Sergi 12 Nisan 1988’de Recklinghausen Belediyesinde saat 15’te yapılacak bir kokteyle açılacak ve bir hafta sürecek.

lise, ne zaman olursa olsun, derhal Ankara’ya gelebilirim” şeklinde konuştu. Theodorakis, Atina Barosu Başkanı ve birçok hukukçunun da Sargın ve Kutlu’nun duruşmasına katılmak için gelebileceğini ifade etti. Theodorakis, hukukçulardan oluşan delegasyonla kendisinin de duruşmalara gelebileceğini sözlerine ekledi.

Geri Dönen Politik Göçmenleri Koruma ve Dayanışma Girişimi sekreteri Gisela Parvez’le Berin Uyar konuştu

İşe dört elle sarılınca....

-Girişim hangi amaçla ve ne zaman kuruldu?

Girişim adından da anlaşılacağı gibi, geri dönen ve dönecek olan politik göçmenlerin korunması ve bunlara dayanışma için kuruldu. Kutlu ve Sargın’ın geri dönecekleri haberinin duyulmasından sonra Federal Almanya’nın değişik yörelerinden gelenler birlikte Duisburg’da toplandı.

Geri dönen ve dönecek olan, iki TIP ve TKP genel sekreterlerinden başka geri dönüşlerin de olacağı sezilmektedir, nasıl dayanışma yapılabilir diye ve geri dönenlerin ve dönmeleri muhtemel olanların, olası tehlikelerden nasıl korunacağı ve dayanışmanın nasıl somutlaştırılabileceği tartışıldı. Amaç, Federal Almanya kamuoyunun dikkatini Türkiye’de yaşanan insan haklarına çekmek, geri dönen ve dönecek olan politik göçmenlerle dayanışmaktır.

- Milletvekili, sanatçı, bilim adamı sendikacının desteğini sağladınız?

Genel olarak, gerek bizim yürüttüğümüz ve gerekse bizim dışımızda yürütülen dayanışma çalışmalarının başanlı olduğu kanısındayım. Hatta bildiğim kadıyla, 1980’den bu yana dayanışma alanında alınan en geniş ve yüksek düzeydeki sonuç diyebiliriz.

Federal Almanya’da SPD umulmayan bir reaksiyon gösterdi. 19. 11. 1987 tarihli Prezidyum kararıyla, Heidemarie Wierczorek-Zeul, TBMM Başkanlığına, Cumhurbaşkanı Kenan Evren’e ve Başbakanı çektiği bir telgrafla tutuklamaları protesto etti, Türkiye İşçi Partisi ve Türkiye Komünist Partisi genel sekreterlerinin medeni haklarının ve özgürlüklerinin garanti altına alınmasını talep etti.

SPD federal parlamento grubu üyesi Ottmar Schreiner’i konuyla ilgili olarak görevlendirdi ve 25-27 Kasım tarihleri arasında yalnız bu konuyla ilgili olmak üzere Türkiye’ye yolladı. Girişime 200’ü aşkın federal ve eyalet parlamento üyesinin imzası geldi. Bremen, NRW, Bavyera SPD fraksiyonları tutuklamaları protesto ettiler ve bunu açıkladılar. Pek çok hukukçu ve bunların meslek kuruluşları aynı şekilde protesto etti. DGB çok anlamlı bir şekilde olayla ilgili tavrı aldı ve bunu açıkladı. GEW, IGM, IG Bergbau ve daha pek çok sendika, sendikacı, politikacı, öğretim üyesi, bilim adamı, sanatçı sporcu, serbest çalı-

Özal’ın itirazı ikna edici değil

Theodorakis-Özal görüşmesi bir kere daha açığa çıkarıyor ki, Özal ve ekibi komünist partisinin legal kuruluşuna tümden karşı çıkıyor.

Özal, kimin gösterdiğini açıkça belirtmediği bir tepkiden söz ediyor. Başbakan muğlak bir antisovyetizmi ileri sürerek TKP’nin Mustafa Kemal tarafından kapatıldığını söylerken iki noktayı gözardı ediyor.

Birincisi, kendisinin de söylediği gibi “politikacıların, kimi sorumsuz basın ve yabancılara” kıskırtmaları sonucu düşman hale getirilmek istenen karşı ulustan bir temsilciyle konuştuğunu unuttuyor. Yıllardır körüklenen Türkiye-Yunanistan düşmanlığına karşın, yumuşama yolunda atılan adımlara halklar hiç de karşı çıkıyor. Düşmanlığı sürdürmek isteğini öne sürmüyor.

Türkiye-Yunanistan yakınlaşması Sovyetler Birliği içinde geçerli bir durumu oluşturuyor. Türkiye’deki insanlar, Özal’ın iddiasının aksine, Sovyetlerle 300 yıllık bir düşmanlığın sürdürülmesini istemiyor. Bunun somut kanıtını “Sovyetler Birliği Türkiye’den işçi alacak” şeklinde bir haber yayıldığında, iş ve işçi Bulma Kurumu önünde oluşan 10 binlerce kişilik kuyruklar gözler önüne koyuyor.

İkincisi, Mustafa Kemal’in komünist partisini kapattığını söylerken, dönemin “tek partili” olma özelliğini göz ardı ediyor. Mustafa Kemal, sadece komünist partisine değil, hiç bir sağıcı partiye de izin vermiyor. Hatta, bugün liberal görüşün ilk paylaşılması olarak görülen “Serbest Fırka” da kısa bir denemeden sonra yine Mustafa Kemal’in emriyle kapatılıyor.

Bu arada Özal’ın “faydacı” mantığı da ortaya çıkıyor. Komünist partisinin az oy alacağı için serbest bırakılmasının kendisi açısından mahzur teşil etmediğini öne sürerken, demokrasinin tüm görüşlerin örgütlenebildiği çok partili bir yelpazeye yaşanması gibi çok temel gerçekleri atlatıyor.

Özal’la ilişkin Theodorakis’in yaptığı değerlendirmelere eklenecek başka da bir şey kalmıyor.

Gisela PARVEZ

faket eden delegasyondan Detlef Lüderwaldt’ın bu seyahatte ilgili “Raporu” ve ikinci delegasyon üyelerinin “raporları”. 2.broşür de genel dayanışma çalışmalarının geniş fakat ayrıntılarına girmeyen, girişime duyulan ve ya girişimi duyulduğu çalışmalar anlatılıyor. Dağıtım, girişimin aktifleri ve bize destek olan çevrelerin aracılığı ile başladı. Ayrıca her ilgilene de girişime telefon ederek veya yazarak sipariş verebilir.

Seninle benim Türkçemi düzeltme düzeltme, yaptığımız bu söyleşi de, girişimi tanıtmak çalışmamın önemlilerinden birisi.

- Pek bu çalışmaların finansmanını nasıl yapıyorsunuz?

- Her aktif veya aktif grubu kendi başının çaresini bakıyor. Kendi telefonunu, posta masraflarını kendi buluyor. Merkez için toplanan yardımlar direkt olarak girişimin banka hesabına geliyor. İlk kuruluş sermayesini Frankfurt’taki aktif grup temin etti. Düsseldorf’un önerisiyle 4 Türkiyeli ressamın tabloları kartpostal haline getirildi ve satışa çıkarıldı. Çalıştığımız büroya kira, ısıtma, aydınlatma ücreti ödemiyoruz. Bulduğumuz yerin telefonunu bloke ettiğimizden bir telefon alma zorunluluğu doğdu. Yani masraflar az, gelirin de artırılmasına çalışılıyor.

- Bu çalışmalardan Türkiye ve Federal Almanya basınına nasıl bilgilendiriyorsunuz?

- Bu çalışmaları daha çok yörelerdeki aktif kişi veya gruplar yapıyor. Bugüne kadar, gazetelerde ve dergilerde Kutlu ve Sargın’la ilgili 200’ün üstünde küçük büyük haber çıktı. Özellikle Bremerhaven ve Nürnberg’teki aktiflerin çalışmalarıyla yöresel radyolar defalarca konuya yer verdi. Bu gazete kupürleri toplandı ilerde yayınlanmasında düşünülüyor.

Türkiye basınıyla ilgili bir çalışma yok. Zaten gereği de olmadı. Bu alanda BEM olağanüstü bir başarı gösterdi.

Biliyorsun iki küçük broşür hazırlandı. 1.broşürde Kutlu ve Sargın’a re-

gisi

gisi

gisi

gisi

gisi

gisi

gisi

gisi

gisi

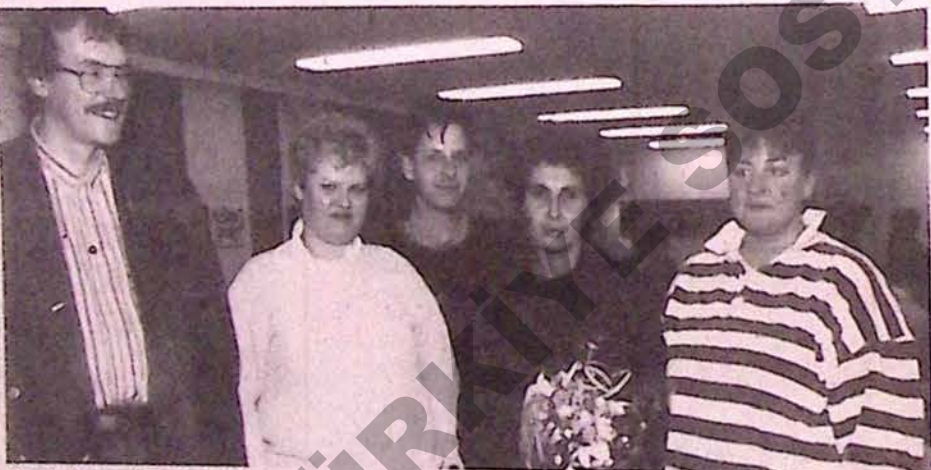
gisi

gisi

gisi

gisi

gisi

Çiçek Yağcı, Den Haag Türkiye’de Demokrasi İçin Dayanışma Komitesi üyeleri ile birlikte

Çiçek Yağcı Hollanda’daydı

TIP Genel Sekreteri Haydar Kutlu’nun bir süreden beri Hollanda’da bulunan ve siyasi parti temsilcileriyle görüşmeler yapan eşi Çiçek Yağcı, parlamento binasında bir de basın toplantısı düzenledi.

Düzenlediği basın toplantısında eşinin ve TIP Genel Sekreteri Nihat Sargın’ın Türkiye’ye gelişlerinden bugüne kadar ki gelişmeleri özetleyen Çiçek Yağcı, bu gelişim Türkiye’de demokrasinin gerçekleşmesine katkıda bulunmak amacıyla yapıldığını dile getirdi. Yağcı, toplantıda yaptığı konuşmada, Özal’ın birçok kez, Türkiye’nin Avrupa Topluluğu’na üye olması konusunda hiçbir ekonomik ve politik engel olmadığını, demokrasinin bütün kurum ve kuruluşlarıyla iş-

letmekte olduğunu iddia ettiğini söyledi ve bütün bunlara karşılık Kutlu’nun ve Sargın’ın düşüncelerini nedeniyile yargılanacaklarını sözlerine ekledi. Çiçek Yağcı, Hollanda hükümetinin Avrupa Parlamentosunun aldığı “Kutlu ve Sargın”ın derhal serbest bırakılmasını ve onlara özgürce politik faaliyetlerde bulunma hakkının tanınmasını” isteyen kararının uygulanması için Türkiye Hükümeti nezdinde etkili girişimlerde bulunmasını istedi.

Yağcı, Hollanda’da bulunduğu süre içerisinde, İşçi Partisi Meclis Grubu Başkanı Wim Kok, İşçi Partisi Dış İlişkiler Sorumlusu Wiersma, Hristiyan Demokrat Parti Dış İlişkiler Sorumlusu Kolster de Avrupa Topluluğu’nun insan hakları ve demokrasinin ilkelere açısından bu konu ile ilgileneceği ifade etti. Hollanda Komünist Partisi Başkanı Elly Izboud’un da iki genel sekreterin özgürlüğü ve serbest politik faaliyetleri için destek vereceğini açıkladığı Çiçek Yağcı ayrıca, Hollanda Dışişleri Bakanlığı Türkiye Masası sorumlusu Bayan Feldham Van Dyke ile de bir görüşme yaptı.

Elly Izboud ile birer görüşme yaptı. İşçi Partisi Meclis Grubu Başkanı Kok ve Dış İlişkiler Sorumlusu Wiersma, iki genel sekreterin özgürlüklerine kavuşmaları özgürce politik faaliyet bulabilmeleri için verilen mücadeleyi desteklediklerini dile getirdiler. Hristiyan Demokrat Parti Dış İlişkiler Sorumlusu Kolster de Avrupa Topluluğu’nun insan hakları ve demokrasinin ilkelere açısından bu konu ile ilgileneceği ifade etti. Hollanda Komünist Partisi Başkanı Elly Izboud’un da iki genel sekreterin özgürlüğü ve serbest politik faaliyetleri için destek vereceğini açıkladığı Çiçek Yağcı ayrıca, Hollanda Dışişleri Bakanlığı Türkiye Masası sorumlusu Bayan Feldham Van Dyke ile de bir görüşme yaptı.

İşgal bölgelerinde İsrail hükümetinin vahşeti

30 Mart Toprak Gününde İşgal bölgeleri toplama kampına döndü

- 30 Mart Toprak Gününde Batı Şeria bölgesi ve Gazze şeridi askeri bölge ilan edilip giriş çıkışlar yasaklandı
- Siyonist hükümet İsrail ilercici güçleri üzerindeki baskılarını da artırdı

Dört aydan bu yana Batı Şeria bölgesinde ve Gazze şeridinde süren Filistin ayaklanmasını kırmak için İsrail hükümeti insanlık dışı uygulamalara başvuruyor.

Küçük çocukların üzerine yakıcı maddeler dökerek ateşe vermekten, işgal bölgelerine yiyecek, benzin nakliyatını engellemeye, telefon bağlantılarını kesmeye dek her türlü yöntemle başvuruyor.

30 Mart öncesinde Cezayir'de basına bir açıklama yapan FKO lideri Yaser Arafat ayaklanmanın başından bu yana 203 ölüm, 6 bin yaralı ve 15 bin tutuklu ve gözaltı olduğunu, sadece 30 Mart öncesinde 3 bin kişinin gözaltına alındığını bildirdi.

30 Mart Toprak Günü

İsrail hükümetinin baskı ve şiddet uygulamaları 30 Mart öncesinde doruk noktasına ulaştı. 1976 da İsraili toprak haydutlarına karşı topraklarını savunan 6 Filistinlinin öldürüldüğü 30 Mart her yıl Toprak günü olarak anılıyor. Filistin ayaklanmasını yürüten Ulusal Birlik Yönetiminin 30 Martta genel grev çağrısı üzerine İsrail hükümeti görülmek baskı yöntemlerine yöneldi. Gazze şeridini ve Batı Şeria bölgesini askeri bölge ilan edip, giriş çıkışları yasaklayan hükümet, bölgeye 4 bin asker gönderdi. İşgal bölgelerini bu uygulamayla adeta toplama kampına çevirdi.

Daha önceden telefon ve telex görüşmelerinin kesildiği bölgeden dünyaya haber akışı zaman zaman kesildi.

30 Martta Filistinlilerin yaşadığı bütün bölgelerde Arafat'ın da katılımıyla yaşama geçirilen genel grev kararını destekleyen Filistinlilerin protesto gösterileri ve mitinglerde büyük bir eyleme dönüştü. İsrail güvenlik güçleri ve bu bölgedeki İsrail koruması altında olan genici Yahudiler Filistinlilere saldırdılar.

Ayrıca Paskalya törenlerinde Kudüs'te yer yer gösteriler ve şüphesiz devam etti. Ancak İsrail güvenlik güçlerinin bu bölgedeki kesmesi nedeniyle bölgeden yeni gelişmeler hakkında sağlıklı bilgi alınamıyor.

İsrail demokrasi güçlerine yönelen baskılar

Filistin halkının kendi kaderini tayin hakkını tanıyan, FKO'nun Filistin halkının temsilcisi olduğunu ve Filistin devletinin kurulması talebini destekleyen İsrail demokrasi güçleri üzerindeki baskılar da şiddetleniyor. İsrail Komünist Partisi'nin yayın organı, İsrail'de Arapça

yayınlanan tek gazete olan El-İttihad'a İsrail İçişleri Bakanlığı 24-31 Mart tarihleri arasında yayın yasağı koydu. Yayın yasasına gerekçe olarak gazetenin Filistin ayaklanmasını desteklediği ve Arafat'ın yayını yayınladığına dair haberler vermesi ve FKO'nun taleplerine sempati duyması gösteriliyor. El-İttihad'a getirilen yasaktan 1 ay kadar önce Nitzotz Partisi'nin (İKP ve Nitzotz Partisi) Chadash Cephesinde ortak eylem yürütüyorlar) yayın organı Derech Hanitzotz ve Arapça yayın organı A-Sharara yasaklanmış, bir gazeteci de Filistin ayaklanmasını övmeye gerekçeyle 6 ay hapis cezasına çarptırılmıştı.

Filistin yayın organlarına getirilen yasaklarla başlayan basın özgürlüğünün kısıtlanması uygulamalarının İsrail basın yayın organlarına da yönelmesi, hükümetin ülke içinde yükselen muhalefete darbe indirmeye planladığının işareti olarak değerlendiriliyor.

Türkiye'de Filistin halkıyla dayanışma

Geçtiğimiz ay İsrail Konsolosluğu önünde ve Sultanahmet Meydanında Filistin halkıyla dayanışma ve İsrail hükümetini protesto eylemlerine katılan polislini coplaması ve gözaltına alması hatırlanıyor. Ardından ilercici yayın organlarının ve örgütlerin Filistin halkıyla dayanışma mitingine de izin verilmedi.

Ancak, Refah Partisi'nin, çeşitli şehirlerde yaptığı Filistin halkıyla dayanışma mitingi, büyük ilgi görmesi bakımından, olumlu bir girişimken, bu tepkinin Yahudi halkına düşmanlığa dönüşmesi son derece üzücü bir gelişmeydi. Miting meydanında açılan pankartlarda ve Refah Partili Şanlıurfa Belediye Başkanının konuşmasında Filistin ayaklanmasına ve dayanışma sadece dini çerçeveden bakılıyordu. İlk kez İsrail içinde siyonist politikaya karşı tepkilerin yükseldiği koşullarda, bu durumu gömmemizden gelerek Hitler'e övgüler düzmeye, Yahudi halkına düşmanlığa varan tutum ne yazık ki halkların kardeşliğine hizmet etmiyordu.

Shultz yeniden Orta doğu'da

İsrail, uluslararası konferans yerine önhazırlık için ikili görüşmeler hedefleyen Amerikan planını da kabul etmediğini açıkladı. Ancak Shultz'un 6 Nisandan itibaren Amerikan baş planına tarafları ikna etmek amacıyla yeniden Orta doğu turuna başlayacağını bildirildi. Öte yandan BM girişimiyle ilgili tarafların, FKO'nun da katılımıyla toplanacak bir uluslararası konferans için engel halen Amerikan baş planı ve İsrail olarak duruyor. Kaldı ki, sorunun çözümü için esnek bir tutum izleyen FKO Amerikan baş planının da kendileri için düşünülecek bir plan olduğunu açıkladı.

Orta Amerika Barış Planının yaşama geçirilmesinde önemli bir gelişme

Nikaragua'da silahlar sustu

Kosta Rika Devlet Başkanı Arias'ın mimarı olduğu ve kendisine Nobel barış ödülünü getiren Orta Amerika Barış Planının yaşama geçirilmesinde önemli adımlar atıldı. Bu anlaşmaya imza atan 6 Orta Amerika ülkesinden biri olan Nikaragua'nın tek yanlı olarak barış ve güvenlik yolundaki girişimleri ilk meyvelerini vermeye başladı.

Nikaragua hükümeti ile Kontralar arasında 21 Martta başlayan görüşmeler öncesinde ABD'nin 82 Hava Tümeninden 3200 askeri Nikaragua-Honduras sınırına indirmesiyle bölgede hava gerginleşti. Sözümona Honduras devlet başkanı ABD'den yardım talebiyle bölgeye asker sevkıyatı Honduras'ta hükümet partisi milletvekilleri ve muhalefet tarafından parlamentoya onayı olmadığı için anayasayı ihlal olarak nitelendirildi.

ABD'nin provakasyonuna rağmen 21 Martta Kontralarla Nikaragua hükümeti arasında başlayan görüşmeler olumlu sonuçlandı.

■ **Nikaragua hükümeti ile Kontralar arasında 60 günlük ateşkes sağlandı**

■ **Muhalefetle sürdürülen ulusal politik diyalog sonucu bir ön anlaşma imzalandı**

■ **Honduras-Nikaragua sınırında tatbikat yapan 82. Hava Tümeni "eve döndü"**

Kontra silahını 60 gün kullanmayacak

Ateşkes anlaşmasının imzalanmasından sonra 82. Hava Tümeni "eve döndü". Amerikan askerleri geri döndü, ama anlaşmanın ardından Washington Post'un sorularını yanıtlayan Başbakan Reagan Kontralara yardım kesmeyi düşünmediklerini söyledi. Reagan'ın bu sözlerinden sonra 10 senatör Amerikan Kongresine 48 milyon dolarlık bir yardım önerisi verdi.

Dünyaya egemen olan yeni yaklaşım

Bölgesel sorunların çözümünde diyalog ve uzlaşma yollarının aranmasını öngören yeni yaklaşım dünyada egemen olurken, bunun sonuç alıcı bir yöntem olduğu Nikaragua örneğinde somutlanıyor.

ABD'arke bahçesi' Orta Amerika'yla ilgili planlarının suya düşmesinin endişesiyle asker sevkıyatı, milyonluk yardımlar gibi çeşitli

60 günlük ateşkes

Nikaragua Savunma Bakanı Humberto Ortega ve Kontra yöneticilerinden Calero ve Cesar başkanlığındaki heyetlerin görüşmeleri sonucunda bir anlaşma imzalandı. Anlaşmaya göre, 1 Nisanda başlamak üzere 60 günlük ateşkes ilan edildi. Kontralar ateşkesin ilk 15 günü içinde görüşmelerle belirlenen bölgelere çekilecekler, ateşkes süresi boyunca da bağımsız taraflar örgütlerden insani yardım alabilecekler.

Anlaşma uyarınca Nikaragua hükümeti demokratik özgürlükleri iki aşamalı yükümleniyor. Bu genel af Somoza diktatörlüğü döneminden, 1979 Sandinist devrimine karşı eylemleri nedeniyle hapislerde bulunan suçlular da kapsıyor.

Ayrıca anlaşmada politik nedenlerle ülkeyi terk edenlerin geri dönüşleri ve ülkede tekrar politik yaşama katılma hakları garanti altına alınıyor. Böylece koşullarda ülkeye dönenler politik diyalog görüşmeleri sonucuna göre de muhalefette yerlerini alıp seçimlere katılabilecekler.

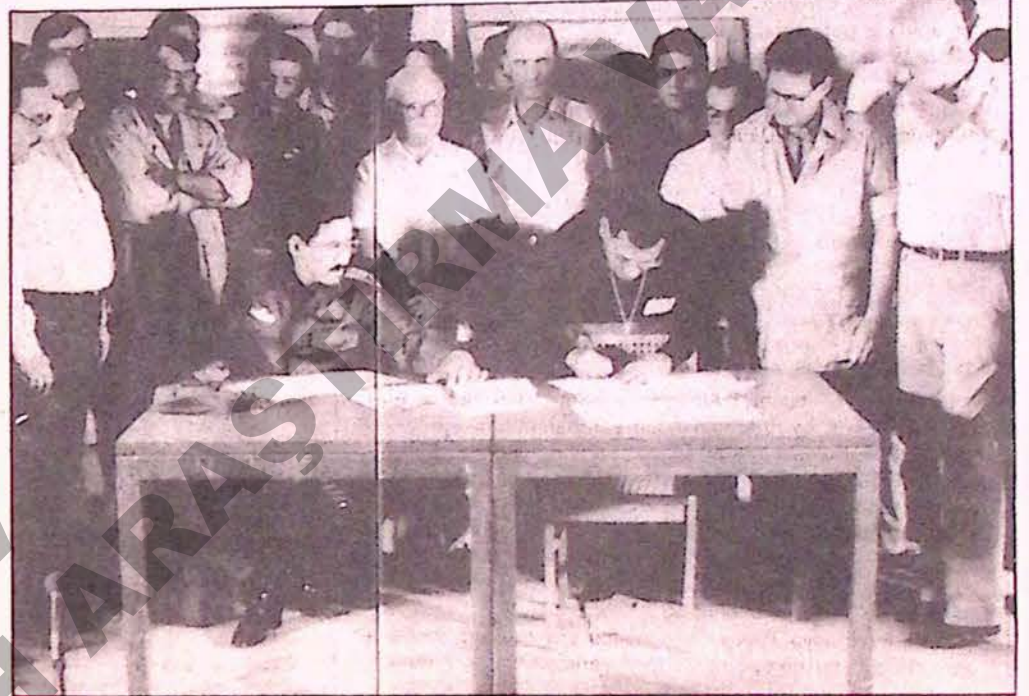
Anlaşmaya uyulup uyulmadığını Amerikan Devletleri Örgütü (OAS) Genel Sekreteri Joao Baena Suarez ve Kardinal Obandoy Brau'nun bulunduğu bir komisyon denetleyecek.

Anlaşmanın imzalanmasından sonra ilk adımı atan Nikaragua hükümeti 100 tutukluyu serbest bıraktı.

Nikaragua parlamentosu 3300 kişiyi kapsayan bir genel af tasarısını kabul etti. Süresiz ateşkes görüşmeleri için ise 6 Nisanda Managua'da üst düzeyde görüşmeler başladı.

Muhalefetle ulusal politik diyalog

Nikaragua hükümetinin ulusal uzlaşma politikası ışığında 1987

Anlaşma imzalanırken; (oturan) Nikaragua Savunma Bakanı Humberto Ortega, (imzalayan) Kardinal Obandoy Brau, (en sağda, ayakta) Kontra yöneticilerinden Calero

den bu yana muhalefetten 16 parti ve politik grupla sürdürüldüğü görüşmelerde Mart ayında yeni bir noktaya gelindi. Bunlardan 8 muhalefet partisiyle uzlaşma yollarını kapsayan, tarafların önkoşulsuz politik diyalogu kabul ettikleri bir anlaşma imzalandı. Bu anlaşmayı sadece silahlı sağ grupları barındıran Nikaragua Demokratik Koordinasyonu (CDN) imzalamayı reddediyor.

ABD'nin Honduras-Nikaragua sınırına asker yığıp bu bölgede askeri tatbikat yapması hem Honduras ve Amerika'da hem de bölge ve uluslararası tepkilere neden oldu. ABD Dışişleri Bakanı Shultz birliktir Nikaragua'ya karşı olmadığını söylerken, Savunma Bakanı Carlucci ise, Amerikan askerlerinin Kontralarla güçlendirmek ve desteklemek için geldiklerini belirterek çelişkili demeçler verildi.

provakasyonlar denemekten geri durmuyor. Ancak Nikaragua hükümetinin başından beri yapıcı ve uzlaşmacı tavır, Kontralara anlaşmadan başka çıkar yol bırakmadı. Nikaragua hükümeti, Orta Amerika Barış Planında yer alan yükümlülüklerini somut olarak yerine getirirken, hem benzeri sorunları olan bölge ülkelerine hem de dünyanın başka köşelerindeki ülkelere örnek oluyor.

Yüksek Sovyet Prezidyumu Karabağ sorununu görüştü

SSCB'de Dağlık Karabağ özerk bölgesinin Azerbaycan Cumhuriyetinden alınıp Ermenistan Cumhuriyetine bağlanması talebiyle gelişen ve kanlı olaylara dönüşen Karabağ tartışması sürüyor.

21 Mart tarihli Pravda gazetesinde Ermenistan muhabiri Y.Arakelyan, Azerbaycan muhabiri Z.Kadimbekov ve G.Ovraçenko imzalı "Duygular ve Sağduyu" başlıklı Karabağ sorununu ele alan bir yazı yayınlandı.

Karabağ sorununun çok uzun dönemden beri gündemde olduğu belirtilen yazıda Ermenistan ve Azerbaycan parti yönetimleri eleştirildi. Her iki cumhuriyet parti yönetiminin de yığın bağlarının kopuk olduğuna dikkat çekildi. Ermenistan parti yönetiminin çözülmemiş ekonomik ve politik sorunları gölgelemek için değişik dönemlerde Karabağ'ın Ermenistan'a bağlanmasını gündeme getirdiği, Azerbaycan parti yönetiminin de Karabağ'a yeterli yatırım yapmadığı, Ermeni halkının tarihini, kültürünün incelenmesini durdurduğu dile getirildi.

Karabağ'ın Azerbaycan'la binlerce bağla bağlandığı belirtilen yazıda işleyen mekanizmanın parçalanması, bu bağların koparılmasının tüm ülkenin sosyo-ekonomik durumuna olumsuz etkileyeceği vurgulandı. Ulusal ilişkiler sorununu kapsamlı ve tüm ülke çapında ele alma gerekliliğine değinilen yazıda, perestroika'nın ışığında ulusal sorunu kapsamlı bir şekilde ele alacak SBKP MK Plenumunun yapılmasının planlandığı bildirildi.

Ancak Arakelyan, aynı gün yazıdan imzasını çektiğini, bu görüşlere katılmadığını açıklayarak, Pravda'yı "gazetecilik ahlakını çiğnemekle" suçladı. Olayın ardından bölgede Pravda aleyhtan gösteriler düzenlendi. Daha sonra Pravda, Arakelyan'ın bu yazıya materyal topladığını, yazının hazırlanmasında başından sonuna dek görevli olduğunu ve 21 Mart sabahına dek yorumla itiraz etmediğini "Kim gazetecilik ahlakını çiğniyor?" başlık bir yazıyla açıkladı.

TASS haber ajansının 22 Mart tarihli yorumunda, 19 Martta Erivan'da Karabağ komitesinin oturumu olarak adlandırılan bir toplantı yapıldığı belirtilir. Bu toplantıda "ulusun lideri" olmaya hazırlanan I.Muradyan Karabağ Ermenileri adına "Moskova'ya, Merkez Komitese, Rus halkına ve de hiçbir şeye inandırmadıklarını" açıkladı. K.Nagapetyan da Ermenistan'ın "partisiz cumhuriyet" olarak ilan edilmesini istedi.

Toplantıda sakinliğe ve sağduyulu davranmaya çağırılan insanların konuşmaları engellendi ve toplantıdan atıldı. Toplantıda "işe gitmek, ama çalışmamak, sendika ve parti yönetimlerini yeniden seçileceği toplantılar, yığınsal direnişler, açık grevleri düzenlemek ve güvenlik müfrezeleri kurmak" önerileri geldi. Sovyet yönetimi yurtdışından yardım almayla tehdit edildi. TASS sözkonusu yorumunda en zor sorunların dostluk, barış ve sakinlik ortamında çözülebileceğini vurgulayarak, perestroikanın sorumsuz unsurların ihtirasları ve talepleri için yıkım anlamına geldiğini ifade etti.

23 Martta ise Yüksek Sovyet Prezidyumu Dağlık Karabağ özerk bölge Sovyetinin başvurusu üzerine konuyu görüşerek bir karar aldı. Toplantıda Prezidyum Başkanı A.Gromyko, M.Gorbaçov ve 15 cumhuriyet temsilcisi görüş belirtti.

Prezidyumun kararında, tarihsel köklere sahip karmaşık ulusal ve bölgesel sorunların devlete baskı yoluyla çözümlenemeyeceği belirtildi. Çok sayıda kişinin ölümüne neden olan kişilerin, grupların tutumlarının mahkum edilmesi gerektiği, suçlulara idari ve cezai yükümlülükler getirileceği açıklandı.

Kararda, iki Cumhuriyet Sovyetine uluslararası alandaki gerginliğin temellerinin araştırılması ve bu nedenlerin ortadan kaldırılması, önyargısız, huzurlu bir ortamın sağlanması görevi verildi. SSCB Bakanlar Kurulundan Dağlık Karabağ özerk bölgesinin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimi için önlem alıcı çalışmalar yapılması istendi.

ANC Paris temsilcisi öldürüldü

Afrika Ulusal Kongresi (ANC) Fransa, Lüksemburg ve İsviçre temsilcisi Dulcie September 29 Martta Paris'te öldürüldü. Paris'teki ANC bürosunda öldürülen Dulcie September'in katili bulunamadı. September'in ölümü üzerine bir açıklama yapan ANC Paris temsilciliği September'in birkaç gün önce Fransa Dışişleri Bakanlığı'na başvurarak ölüm tehditleri aldığını bildirdiğini ve can güvenliği için dikkat çektiğini açıkladı. ANC, Güney Afrika ırkçı rejiminin Avrupa'da cinayet girişimlerine dikkat çekerek, ülke hükümetlerini duyarlı davranmaya çağırdı.

45 yaşındaki ırkçı rejimin cinayetine kurban giden Dulcie September 1963'de ırkçı rejim tarafından arandığı için ülkesini terketti. 1984 yılından bu yana Paris'te ANC temsilciliği görevini sürdürüyordu. September'in öldürülmesinden hemen sonra ANC Brüksel temsilcisinin de son anda bir cinayetten kılpayı kurtulduğu bildirildi.

İrkçı rejimin kurbanı Dulcie September

Derleyen: Selçuk UZUN

Uyğurturucu bağımlılığı

Sosyalisteskaya İndüstriya Gazetesi'nin bir haberine göre, geçen yıl Mart ayında "siyah ayon" operasyonu gerçekleştirildi. 3 ay süren operasyon sonunda toplam 50 hektar büyüklüğünde ve 2 bin'den fazla uyğurturucu ve 700 kilodan fazla da uyğurturucu yapımında kullanılan hammaddeye el kondu. Yüzlerce kişinin tutuklanıp mahkemeye verildiği operasyona, binlerce milis, sosyal örgüt üyeleri, halk denetim örgütü üyeleri, gönüllü milis yardımcıları, doktorlar ve tıbbi uzmanlar katıldı.

3 Mart tarihli İzvestiya Gazetesi'ne bir demeç veren, Moskova Milis Suçluluk ile Mücadele Dairesinden General Pankinin, bu yılın başında yaklaşık 50 bin uyğurturucu müptelasının saptandığını söyledi. Pankinin, Batı ülkelerinde olduğu gibi Sovyetler Birliği'nde de uyğurturucu müptelalarının yüzde 85'inin saptanmadığını belirtti.

Pankinin şunları söyledi: "Uyğurturucu müptelalarının yüzde 22'si her ay 2-3 bin ruble dolayında parayı uyğurturucuya harcıyorlar. Bu para genellikle hirsızlıktan elde ediliyor. Sovyetler Birliği'nde her iki ev soygunundan birini uyğurturucu müptelaları yapılmaktadır. Geçen yıl saptanan uyğurturucu müptelalarının yüzde 77'si gönüllü olarak tedavi görmeye başladılar. 15 bini ise uyğurturucuyu bıraktı. 4 bin kişi de tedaviyi reddettiler için çeşitli çalışma yerlerine gönderildiler. Uyğurturucu kullanımı genellikle, Estonya, Ermenistan, Belorusa, Litvanya, Moldavya, Tacikistan, Türkmenistan ve Rusya Cumhuriyeti'nin bir kesiminde bulunmaktadır."

Ote yandan Mart ayının sonunda Moskova Olimpiyat tesislerinde bir Rock konseri yapılacak. 30 bin kişilik salonda yapılacak konsere yaklaşık 30 Sovyet ve yabancı Rock müzik sanatçısı katılıyor. Katılanlar arasında Federal Almanya Skorpion Grubu, Tangerine Dream, Avusturya'dan rock şarkıcısı Falco, Jennifer Rush, Amerika'dan Supertramp, İrlandalı U-2 Grubu, ve İngiliz rock sanatçısı Peter Gabriel bulunuyor. Televizyon yayını ve reklamlardan elde edilen gelir Birleşmiş Milletler Uyğurturuculukla Mücadele Fonu için, bilet satışlarından elde edilen gelir ise, Sovyetler Birliği'nde uyğurturucularla mücadele için harcanacak.

Sovyetlerde profesyonellik mi?

Sovyetler Birliği Ulusal Futbol Takımı Antrenörü Lobanovski, "perestroika toplumumuzun tüm alanlarında yere ayak bastı. Ümit ederim ki, futbol da bundan nasibini alır"

çimde gelişirse, yakında bir tane bile tam takımımız olmayacaktır.

Perestroika toplumumuzun tüm alanlarında yere ayak bastı. Ümit ederim ki, futbol da bundan nasibini alır. Bu spor dalında da ekonominin dayandığı aynı ilkeler olmalıdır.

Ben bundan futbol kulüplerinin tüm hukuksal hakları ve yükümlülükleriyle birlikte bağımsız sosyalist işletmeler olarak kurulmasını anlıyorum. Bu biçimle, futbol daha kolay örgütlenir ve yönetilir. Biz hala amatör düzeyde bulunuyoruz, "profesyonel" sözünden korkuyoruz. Nihçin?

Yıllarca mantıklı maddi bir temel oluşturmamızın gerekliliği üzerine konuşuyoruz. Birçok kere şampiyona olan, Dinamo Kiev'in bile bir tek çim sahası vardır.

Eski klışelerin revizyonu, yeninin oluşturulmasından daha çok sancılıdır. Futbol açıkça ana meslek dalında çalışmalı, biçimsel olarak bir işletme tarafından finanse edilmemelidir. Doğrudan şunu söylemenin zamanı gelmiştir: Sovyet futbolu meşru bir profesyonel statüye kavuşturulmalıdır. Biz futbolcuları istihdam ediyoruz ve buna devam edeceğiz. Biz onları devlet hizmetinde memurlar olarak tüm sonuçlarıyla tanımak zorundayız. Tedavisi olanaksız sakatlanmalarda, işyeri değiştirme sorununda, istihdam etmede, işten ayrılma ve emeklilikte yakın meslek dallarındaki gibi tüm hukuksal garantilere sahip olunmalıdır.

Abartmadan söyleyelim: Futbolun yayı ile ortak birçok yanı vardır. Futbolcular sanatçıdır. Futbol sahası sahnedir, antrenör rejisördür. Futbolcular da oyuncular da seyirciler varsa vardır. Ama sahne sanatında amatörler temel meslek olarak maaş alırlar, mesleği sanatçı olanlar ise, oyun için ücret alırlar. Bizim futbolumuzda bilindiği gibi, profesyonellik yoktur. Sadece amatörler vardır.

Sovyet Spor Komitesi, bu sezonun başlamasıyla birlikte, bazı kulüplerin ekonomik muhasebe koşulları altında ve yerimli çalışacağına söz verdi. Bu ilk denemeler. Ümit ederim, 1-2 yılda tüm birinci lig kulüpleri, bağımsız kulüpler olarak ekonomik muhasebe temelinde çalışırlar ve buna uygun haklara sahip olurlar."

Veterinerlik hizmetlerinde perestroika

1987 yılının Aralık ayında bir pazar günü sahipsiz köpeklerin öldürülmesini protesto için Moskova Veteriner Müdürlüğü'nün önünde gösteri yapıldı. Göstericilerin taşıdığı pankartlar arasında en ilginç "Veterinerlik hizmetlerinde perestroika" idi.

"Köpeği öldürme", "Hayvanlara insancıl muamele" pankartlarını da taşıyan göstericiler bir çağrı imzaladılar. Çağrıda, kent hayvanlarının korunması için bir dernek ve yardım fonu kurulmasını istediler. Şimdiki "Köpek krematorium"unun yerine Sovyetler Birliği'nde sahipsiz köpekler için bir yurt kurulması çağrısında bulunuldu. Çağrıda ayrıca sadece hasta hayvanların igne ile öldürülmesine izin verilmesi ve ceza yasasında da hayvanlara eziyeti önleyecek bir yasanın çıkarılması talep edildi.

Moskova Kent Komitesi de "Moskovskiy Novosti"ye yaptığı açıklamada, böyle bir derneğin yararlı olduğunu belirtti. Bu arada Girişim Grubuy-la Moskova Kent Komitesi arasında bir görüşme de yapıldı.

Vera Türkiye Postası'na anlattı

Komünist şair insan

NAZIM

"En önemlisi insan tarafım"

Moskova'nın karlı yollarından geçerek, Georgi Caddesi 112 nolu eve gelirsiniz, burası Nazım'ın, bizim Nazım'ın evidir. Vera, kızı ve torunu ile birlikte yaşadığı bu evde, dünyanın dört bir yanından gelen konukları kabul eder.

Etkileyici bir güzelliğe sahip. Görüşünüz ki, yıllar güzelliğinden hiçbir şey kaybetmemiştir. Vera'ya. Dostça kucaklaşır, Nazım'la paylaşılan dolu dolu bir yaşama adım atarsınız. Karşılaştığınız ilk andan aynılara dek coşkuya anlatır Vera... Bilmadan, usanmadan, bildiği her şeyi, yaşananları bir çırpıda aktarmak ister. Oysa bilirsiniz ki, bu engin yaşam. Koca Nazım sığabilir mi sözcüklere... satırlara?

25 yıl önce Nazım'ın adını taşıyan merdivenleri tırmanarak çıkarsınız 3. kata...

Aynı zamanda müze olarak kullanılan bu evin, ilk gezilen yeri Nazım'ın çalışma odasıdır. Duvarları Nazım'a hediye edilmiş, tanınmış ressamların resimleriyle doludur. Köşeye ilintilmiş bir alye ya da bir heykelticik, yelpazeler, tabaklar, kitaplar, biblolar... cıvı, cıvı bir oda.

Büyük ustanın bir zamanlar yaşadığı odanın duvarlarını gözlerinizi aceleyle gezdirirken, Vera anlatır:

"Bu odadaki hiçbir şey geliş güzel konulmamıştır. Her birinin, Nazım'ın yaşamında özel bir anlamı vardır. Her birinde bir anı gizlidir."

Odadaki bütün eşyalar, Nazım'ın yaşadığı günlerdeki gibi muhafaza edilmiş. Işıktan bozulmamaları için birkaç tablonun yeni değiştirilmiş o kadar. Gözleriniz duvara yapışmış büyük bir İstanbul kartpostalına mı takılıyor? "Paris'te eski bir kitapçı bulduk. Kartın her tarafı yırtılmıştı. Nazım onu büyük bir özenle yapıpıştırarak astı" der hemen Vera.

LEO TOLSTOY'UN PORTRESİ

Çalışma masasına yaklaştığınızda, kitaplar, Nazım'ın elyazması ile dolu müsveddeler ve Moskova'daki yaşamı boyunca kullandığı daktilosunu görürsünüz. Leo Tolstoy'un yağlı boya portresi masanın sol tarafındaki rafa dayalıdır. Odadaki diğer eşyalar gibi, bu tablonun da Nazım'ın yaşamında bir anısı vardır.

Vera anlatır:

"Nazım'ın ölümünden bir buçuk yıl önce, Güneye, Kokdebal'a dinlenmeye gittiğimiz. Orada Yazarlar Birliği'ne ait bir dinlenme evi var. Tesadüf bu ya, Leo Tolstoy'un sekreterlerinden Nikolay Gusev de orada kalıyordu. Aramızda dostluk başladı. Gusev, Nazım'ın Bursa Hapishanesi'nde Tolstoy'un Harp ve Sulh isimli eserini Türkçeye çevirdiğini öğrenince, çok heyecanlandı. Ve Tolstoy'un da yaşamı boyunca Türkiye'ye ve özellikle Türkiye'ye hayranlık duyduğunu, anlatmaya başladılar. Hatta Tolstoy gençlik yıllarında tarımculukla ilgilenmiş ve bu nedenle Türkiye tarımı üzerine de araştırmaları varmış. Yazdığı makalelerde Türkiye'ye atıfta bulunmuş. Türk diline ise hayranlığı büyükmuş. Türkçeyi çok iyi bilirmiş. Üniversite yıllarında Rusça dersinden beş üzerinden iki alırken, Türkçeden beş üzerinden beş almış. Gusev bunları anlattığı zaman, Nazım çok etkilendi. Türkiye'ye sevgili bakanları çok sevdi. Gusev'e Tolstoy'a gerçekten benzeyen bir tablosunu satın almak istediğini söyledi ve bu konuda yardımcı olmasını istedi. Tatil dönüşü Gusev telefon etti. Tolstoy'un ailesinden bir porte bulduğunu haber verdi. O günden beri bu porte hep buradadır."

Nazım hayatı severdi. Ve hayatı canlandıran hayalleri severdi. Bir kadını seviyorsa mutlaka onun portresinin kendinde bulunmasını isterdi."

Nazım hayatı severdi. Ve hayatı canlandıran hayalleri severdi. Bir kadını seviyorsa mutlaka onun portresinin kendinde bulunmasını isterdi."

MARKS'IN HEYKELİ

Leo Tolstoy'un resminin hemen yanında küçük bir Marks heykeli dikkatinizi çeker. Bu heykelin de anısı vardır.

"Bolşev Tiyatrosu'nun önündeki Marks heykelinin bir eskizidir bu. Ünlü heykeltıraş Kerbel, bu heykeli nedeniyle Lenin Ödülü'nün sahibi olduğunu öğrendiği sabah, 8 milyonluk Moskova'da ilk Nazım'ı arayarak atölyesine davet etmiş ve sevincini onunla paylaşmak istemişti. Atölyeye birlikte gittik. Ve bu eskizi o gün hediye etti. Nazım'ın eskizinin daha çok beğenmişti. Marks'ın eskizinin daha çok insan-

na, Bolşev'ün önündeki anıtın ise daha çok heykelle benzediğini söylediği zaman Kerbel bu görüşe karşılık, 'küçük heykelde Marks'ın ya hüdudunun belli olduğunu' söyledi. Bu sohbet gülüşerek bitmişti."

"KOMÜNİSTİN KURŞUNA DİZİLİŞİ"

Nazım'ın masasının sağ tarafında Abidin Dino'nun "Komünist Kurşuna Dizilişi" tablosu asılıdır. Vera bu tabloyla ilgili Nazım'ın görüşlerini şöyle anlatır:

"Nazım bu tablonun hep başucunda olmasını isterdi. Bir komünist yaşamdaki her türlü zorluğa hazır olmalı ve bunu aklından çıkarmamalı derdi."

ÖLÜMÜ BEKLERKEN DOKUNAN HALİ

Nazım'ın çalışma odasında, anısı olan o kadar çok şey var ki, hangi birini soracağınızı şaşırırsınız.

Çalışma odasından çıkınca karşı duvardaki rengarenk halı "Öykümü mutlaka öğrenin!" der size. Onun hüznüyle göküsü, insanın güzelleştirme uğrunda yarababılığının en çarpıcı örneklerinden birini sergiler:

"İkinci Dünya Savaşı sırasında Polonya'daki Nazi ölüm kampı Osvendi'de, öldürülmeyi bekleyen kadınlar çoraplarından, hırkalarından söktükleri ipliklerle, ölümlerinden sonra insanlığa kalması için iki halı dokumuşlar. Nazilerden gizli olarak dokunan bu halılar, Polonya'nın faşistlerden kurtuluşundan sonra bulunmuş. O halıyı dokuyanlar ise çoktan öldürülmüş. Polonya hükümeti, Nazım'ın barış uğruna çalışmalarından dolayı halının birini ona hediye etmiş."

Halının hemen üst köşesinde bir camekanın içinde rengarenk keleklerden oluşan cam bir kutuyu da somadan geçemezsiniz. Vera anlatırken o ölüm kampının yoğun hüznü bir nebze olsun çözülebilir belki de:

"Nazım'a, o kelekleri Sovyet çocukları hediye etti. Ülkesine hasretli bilen çocuklar, bu kelekleri Nazım'a verirken, 'Türkiye'de kelekler böyle güzeldir' dediler."

"Her şeyi topluyordu Nazım, daha sonra he-

Polonya'daki Nazi ölüm kampı Osvendi'de ölümü bekleyen kadınlar, hırkalarından, çoraplarından söktükleri ipliklerle iki halı dokudular. Bunlardan biri Nazım'ın şimdi müze olan evinde

Nazım ilginç bir dönemde geldi Sovyetler Birliği'ne... Herkesin sustuğu, konuşmak istemediği kapalı bir ülkeye özgür bir insan olarak girdi. Yani düşündüğünü söyleyen bir insan...

diye ediyordu. Hediye alıyordu. Evdeki her şey devamlı değişiyordu" Oturma odasına giderken Vera size bunları söyler.

Bu oda da aynı çalışma odası gibi, tablolar, bakır tabaklar, elörgüsü çoraplar, biblolar, heykelticilerle doludur. Köşede Nazım'ın oturduğu kirmizi deri koltuk, hemen yanında Vera'nın vardır. Vera, Nazım'ın dostlarını mutluğa bu kırmızı koltuğu oturur. Koltuğa oturduğunuzda tam karşınızda Vera'nın büstü durur. Nazım'ın evinde çayınızı yudumlarken, Vera'dan dinlersiniz Nazım'ı...

"EN ÖNEMLİSİ İNSAN OLMAK"

"Komünistim, şairim ve insanım. Bunlardan en önemlisi benim insan tarafım olmuştur derdi" diye anlatmaya başlar Vera...

"Küçük çıkarlar peşinde koşanları sevmeydi. İnsan büyüksün her yanılla büyük olmalı. Komünistler halkın vicdanıdır, dürüstlüğüdür, gözüdür. Sanat ise halkındır" diye konuşurdu Nazım. Ve bana öyle geliyor ki, Nazım her ikisini de kendi vicdanında birleştiriyordu. Bir Türk yazarı Nazım için şöyle diyor: 'Nazım yıllarca mapushanede kalmıştı, Türkiye'yi niye özler? Neyin hasretini çekiyor? Bu yazar şunu anlamıyordu. Büyük insanın aşkı da büyük oluyordu. Hep şöyle diyor: 'Bizim ülkedeki hükümet beni hapishaneye atmak zorundaydı. Çünkü o günkü durum öyleydi. Komünist isen demek ki hapishanede yatacağsın. Bunu ortadan kaldırmak için savaşım veriyoruz. Önemli olan ise kimin ideallerinin daha güçlü olduğudur. Kimin idealleri sonunda kazanacaktır. Onların mı? Komünistlerin mi? Bizim ideallerimiz daha güçlüdür. Biz dayandık ve hala dayanmaya devam edenler vardır!'

Nazım her zaman kendisini karşısındaki insanın yerine koyar ve bu şekilde düşünmeye çalışırdı."

Nazım'la nasıl tanıştığını sorarsanız eskilere gider Vera ve heyecanla anlatır o günleri:

"1955 yılında sinemacılık okulu Senaryo bölümünü bitirdim. 23 yaşındaydım. Aynı okuldan bir gençle evlenmişim. Kızım Ani 3 yaşındaydı. Bir gün çizgi filmlerinin yapıldığı stüdyoya da-

vet edildim. İşte kaderim o gün değişti.

Stüdyoda Arnavutluk'un kurtuluşunun 10. yıldönümü dolayısıyla çocuklara armağan olarak bir çizgi film yapma görevi verdiler. Ama işe başladığımızda şöyle bir sorunla karşılaştık. Ressamların hiçbirinin Arnavutluk hakkında fazla bilgileri yoktu. Arnavut köylerindeki bir ev yaşamını kim bilebilir diye düşündük. Birisi dedi ki, 'Nazım Hikmet bunu en iyi bilir Türkler yıllarca Arnavutluk'u ellerinde tutmuşlar. Herhalde birbirlerine benzeyen adettleri vardır.' Ama bu benim için hayali bir fikirdi. Çünkü Nazım Hikmet o dönemde tüm Avrupa'da tanınan, çok yüksek düzeyde popüler, kahraman bir insandı. Ve önemli bir nokta daha vardı. Nazım ilginç bir dönemde geldi Sovyetler Birliği'ne Herkesin sustuğu, konuşmak istemediği, kapalı bir ülkeye, Nazım, özgür bir insan olarak girdi. Yani düşündüğünü söyleyen bir insan. Herhalde bundan dolayıydı böyle meşhur olması. Çünkü böyle suskun bir ülkede hayallerini, herkesin söylemek istediklerini özgürce aniden söyleyen bir insan olarak ortaya çıkmıştı.

Böyle bir insanla küçük bir çocuk filmi için konuşmak istemek, imkansız istemektir. Ama bu benim ilk görevimdi. Direnerek ona telefon açmak zorunda kaldım. O zamanlar bizim yazarlardan randevu alabilmek çok zordu. Bir saatlik görüşme için onları günlerce aramak gerekiyordu. Doğal olarak, Nazım'ı aradığımızda aynı duruma karşılaştığımızı umuyordum. Kendisini arayıp isteğini ilettilimde "Buyur canım" dedi. Şaşkındım. Öncelikle "Canım, yavrum" diye hitap etmiş. Bizde hiç kimse böyle hitaplar kullanmazdı. İkincisi hemen görüşebileceğimizi söyledi. Bu bizim için bir mucizedi. Zaten bu mucize yaşamımın son gününe kadar devam etti. Böylelikle bu eve geldim. Yanımda yaşı bir rejisör de vardı."

Gelecek sayı:

"BÜROKRATLARA KARŞI BİR PİYES YAZDIM. BANA DARILACAKLAR."

Türkiye Postası, 8 Nisan 1988

Prof Boratav'ın ağızından Hoca Nasrettin....

“Nasrettin Hoca da işkence görmüştü”

Yücel FEYZİOĞLU

Yolumuz uzundu. Trende uymaya çalışıyorduk. Pertev hoca çoktan gözlerini yummuştu. Eşi Hayrüssa abla 35'inden genç bir insan gibi şaşılabilir bir canlılıkla konuşuyordu.

— Uykum kaçtı Pertev, dedi Hayrüssa abla: Hele kalk bir hikaye anlat.

Pertev hoca gözlerini açmadı:

— Biraz kadınlara karşıdır ama, dedi, gülmeye başladı.

— Anlat, anlat! diye çıkıştı.

— Birgün Nasrettin Hoca çok hastaymış. Kancığımlı gelinliği giyin, süslen, tak takıştır, gel karşıma demiş. O da ne yapacağını canım diye sormuş. Sen dediğini yap gel. Kadın dediğini yapıp gelmiş. İşte giyilip geldim. Ne yapacağını? Hoca: Yanımda dur ki, Azrail gelince seni beğensin, demiş.

Uykunun yerini kahkahalar aldı. Artık Nasrettin Hoca'ya girmişti.

— Uzun yıllardan beri Nasrettin Hoca çalışmamız olduğunu biliyoruz Hocam, dedim. İlk yazılı ve sözlü anlatımları derlemişsiniz. En eski yazmalar ne zamana raslıyor?

— Nasrettin Hoca fıkralarını bir araya getiren en eski yazmalar 16. yy'a raslıyor. Fakat 15. yy'dan da Hoca'nın fıkralarını bize aktaran bir iki kaynak var: Ebul-Hayrî-Rumi'nin "Saltukname" kitabı. Bu yazar Cem Sultan'ın yakınında bulunmuş, kitabı ona ithaf etmiştir. "Saltukname" Sarı Saltuk menkıbelerini anlatan kitap. Bilindiği gibi Sarı Saltuk 13. yy'da yaşamıştır. O kitapta bir vesileyle Nasrettin Hoca'dan söz edilir ve iki fıkrası aktarılır. Hatta der ki, "N.Hoca çok ünlü bir insandır. Hikayeleri kitap haline gelmiştir." Demek ki 15. yy'da yazılmış N.Hoca kitapları varmış. Fakat elde olan 16. yy. yazmalarıdır. Zamanımıza dek gelmiştir. Yine 16. yy'dan Lami Çelebi'nin Külliyyatında da N.Hoca fıkraları var. En eski yazmalar da 35-40 tane dir hepsi. Zaman ilerledikçe artıyor. 18. yy'dan bir yazma kitabı Dil-Tarih fakültesi'nin kütüphanesinde var. Oradaki hikayelerin sayısı 300'ü buluyor. 19. yy'da da yazılmış, yayılmış birçok hikayeler var. Onlardan bir tanesi şu basmalara da temel olmuştur.

— Nasrettin Hoca gerçek tarihi kişiliğinin ve hikayelerinin 12. yy'da çektiği söylenir. Doğru mu?

— Hoca ne zaman yaşamıştır? Ona bakmak gerek. Fıkraları hep onun başından geçmiş gibi anlatılmıştır. Ne zaman yaşadığına gelince, bu sorunun iki cevabı var. Bazı kimselere göre madem ki Timurlenk ile karşılaşmış, Timurlenk'in Anadolu'ya ve Akşehir'e geldiği 15. yy başında yaşamış deniyor. Evliya Çelebi den beri bu görüşleri sürülmektedir. Ama öteyandan bir de türbesi var Akşehir'de. Mezanın başında 386 tarihi var. Buna ihtimal yok. Çünkü o tarihte Türkler Anadolu'da değildi. İkinci görüşe göre bu tarih ters yazılmıştır. Aslında 683 olmalıdır. Benim kanıma göre de eski tarihleri yazarken önce yazı halinde Arapça söylenir, ondan sonra da rakamla yazılır. Arapça söylenişte 683, sırayla önce üç sonra sekiz ve enson olarak da altı yazılır. Arapçada söz olarak böyle söylenince, rakamı taşın üstüne yazan usta beki de sırasını şaşırdı, soldan 6'yı yazacağına sağdan 3'ü yazmış oldu. Böyle bir ihtimal üzerinde düşünüyorum. Ayrıca 13. yy'da yaşamış olan Sarı Saltuk'ta çağdaş gösteriliyor ki,

bu da Hicri takvime göre ölümü 683'te çıkıyor. Bence doğrudur.

15. yy'da yaşamış, Timurlenk hikayeleri su götürür. Çünkü Moğollar'ın Anadolu'yu istilasında 13. yy'a raslar. Demek ki, Nasrettin Hoca Moğol istilasının çağdaşı oluyor. Moğolların yerli halka karşı yaptıkları baskıya, şiddete karşı Akşehir halkını koruyor, onların temsilcilerinden biri oluyor. Bu olayın unutulmuş olması mümkün.

— Uzun yıllardır üzerinde çalıştığınız göre, bir de Nasrettin Hoca'nın dünyaya bakış açısını değerlendirebilir misiniz?

— Dünya görüşü çeşitli olan bir insan. En doğru sonucu hikayeleri verecek. Ancak birkaç cüm-

kötülüklerinden vazgeçmektedir. — Nasrettin Hoca'nın pek baskı görmediği fıkralarından anlaşılıyor. Bu konuda ne söylersiniz?

— Öyle sanıyorum ki, halk rejimlerden hükümetlerden özlediği yönetim biçimini Nasrettin Hoca hikayeleri ile anlatıyor. Yani öyle olun demek istiyor. Bakın, diyor halk. Hoca bu kadar sert tepkiler yaptığı halde hiç ceza görmemiş, siz de böyle yapın. Hikayelerdeki asıl amaç bu. Aslında Nasrettin Hoca, hikayelerinde beylerin, devletlerin şiddetli tepkileriyle de karşılaşmış. Osmanlı döneminde de şiddet hareketleri, asma kesme olayları vardı. Bir çok islam ülkesinde bilhassa düşüncesinden ötürü işkence, ö-

ve sonunda dayanılmaz hale gelmiş: Aman indirin beni söyleyeceğim, demiş. İndirmişler. Hoca: Söyle bakalım demişler. Hoca: Söyleyeceğim şey gayet basit, demiş, indirmeseydiniz az kalsın ölecektim.

İkincisi de birgün Hoca tarladan evine dönerken karşılarına zamanın Padişahı çıkmış. Nasrettin Hoca'nın eşeğinden atlı ürkmüş, küt diye yere düşüvermiş. Ve çok öfkelenmiş. Tutun yakalayın! Kellesini uçurun! Uğursuz geldi bu, demiş. Zavallı Hoca ne yapmış?

— Hey Padişahım uğursuz ben miyim, sen misin, demiş. Ben yolumda giderken karşıma çıktın atın ürktü, sen sadece attan düştün. Ama ben sana rasladığım için kelimem gidiyor.

Tabi Padişahın hoşuna gitmiş, Hoca'yı serbest bırakmış.

— Kaç yıldan beri Nasreddin Hoca araştırmalarınız sürüyor Hocam?

— Aşağı yukarı 1952 yıllarına çıkar 35 yıl kadar var. O zaman ufak tefek şeyler yapıyordum. 10-12 yıldan beri yoğun çalışıyorum.

— Peki neden bitmiyorsunuz Hocam?

— Bunun da bir hikmeti var. Birgün Nasrettin Hoca tarlada çalışıyormuş. Azrail gelmiş: Eeey Hoca senin etelin geldi, canını almaya geldim, demiş. Hazırol bakalım, Nasrettin Hoca: Yahu insanlar bile birini idam edecekler zaman, son arzun nedir? de diye sorarlar. Sende sormak yok mu? Peki son arzun nedir? demiş Azrail. İzin ver bir namaz kılayım, Allah'a olan borcumu vereyim demiş. Peki kıl bakalım. Hoca namaza durmuş. Kılmış da kılmış, kılmış da kılmış... Bir saat, iki saat, beş saat geçmiş. Hoca namazı birtürlü bitirmek bilmiyormuş. Azrail bıkılmış, usanmış:

— Ey yarabim, ey Allahım, demiş, bu adamın namazı bir türlü bitmiyor.

Allahın hoşuna gitmiş:

— Birak, demiş, dokunma kılın. Ben de bu hikayeden ders aldım. Azrail gelince, bak yahu daha isim var, bitmedi diyeceğim.

leyle söyleyeceklerim şu: Nasrettin Hoca iyimser bir insan. Hoş görü sahibi. İnsanların zaafalarını, olumlu-olumsuz yanlarını ustalıkla belirtmek için salmış bir insan. En kötü, en zalim insanların bile karşısında onların kötülüklerini yüzlerine vurmaktan çekinmeyen cesur bir kişi. İşin güzel yanı iktidarı elinde tutan güçlü kişilerle karşılaşmış zaman onların kusurlarını yüzlerine vurduğunda ceza göreceğine iltifat görmesi. Demek istediğim; halk Nasrettin Hoca tipinde kötülüklere karşı mücadelenin bir yolu da onları utandırmak suretiyle

lüm, derisini yüzmeye dek varan şiddetli cezalar vardı. Ünlü Nesimi'nin derisi böyle yüzülmüştü. Ama N.Hoca hikayelerinde onun asıl özelliği; halkın şiddet gösterenlerden hoşgörü beklemesi. O yüzden ağır şiddet olaylarını anlatan hikayeleri çok az sayıda. Biri şöyle: Birgün Hoca'ya birşeyi söyletmek için işkence yapıyorlar. O hikayede anlatılmıyor. İşkence şu, ayaklarından ya da kollarından Hoca'yı asmışlar. Söyle diyorlarmış. Hoca söylemiyormuş. Söyle diyorlarmış, o susuyormuş. Bir müddet dayanmış, sabretmiş

Ataol Behramoğlu Münih'te bir şiir akşamındaydı

“Türkiye’de şiir bir gelenektir”

Mart ayı başında Münih'te bir şiir akşamına katılan şair Ataol Behramoğlu, kendi şiirlerinden bazıları okudu ve dinleyenlerle Türkiye’de şiir üzerine sohbet etti.

Behramoğlu, Türkiye’de şiirin hayatla, toplumla, ülkeyle ilgili olduğunu, Yunuslardan, Tevfik Fikretlerden Nazım Hikmet'e kadar Türkiye şairinin Türkiye toplumunu ve insanını anlattığını dile getirdi ve “Türkiye’de şiir yüzlerce yıldır devam eden bir gelenektir” dedi. Türk şiirinin, bir yanyla halk kaynağından beslenen, bir yanyla divan şiirinin inceliklerinden yararlanan, bir yanyla da batı şiirinin kazanımlarını senteze ulaştıran önemli bir damar olduğunu vurgulayan Ataol Behramoğlu, Türk şiirinin günümüz dünyası şiirinin en önemlilerinden biri olduğuna da inandığını ifade etti.

Tarihten ve özellikle de batılı

ülkelerden kaynaklanan Türkiye hakkındaki önyargılardan, şiirin de kendine düşen payı aldığını ve yeterince tanınmadığını belirten Behramoğlu şunları söyledi: “Türkiye edebiyatının klasikleri var mıdır? Tartışması sürüyor. Önce, klasikten ne anlıyoruz? Edebiyatta, sanatta kanımca klasik şöyledir; Yapısal sağlamlığı yüzlerce yıla dayanan mesajı bildirisi yüzlerce yıl içinde değerini yitirmeyen, her an çıkış noktası olabilecek yapıt demektir. Klasikler, taklik edilemez. Klasiklerden yola çıkılabilir, daha yeni yerlere varmak için.

Bu bağlamda, Türkiye edebiyatının büyük klasikleri olduğu kanısındayım. Bunların başında bence Yunus Emre gelir. Yunus'un mesajı evrenseldir. Söyleyişi güçlü, hayat felsefesi derin.”

Söyleşisine Karacaoğlu'ndan,

Ataol Behramoğlu, Münih'te okuma akşamında

Pir Sultan'dan söz ederek devam eden Behramoğlu, “Dil üzerine de bazı şeyler söylemek gerek. Dil her zaman bir ulusa ait olmanın ölçüsü değil. Örneğin, Panalt İstrati bir Romen yazardır, kitaplarını Fransızca yazmıştır. Ama Romen edebiyatının bir insanıdır. Yaptıklarının tüm atmosferi Romanya'ya aittir” dedi.

“Türkiye’de şiir önemlidir, söz önemlidir. Özellikle de halk için söylenen söz önemlidir” diyen Ataol Behramoğlu katıldığı şiir akşamında dinleyicilerin sorularına yanıt verdi.

Prof. Server Tanilli ile bir söyleşi

Berin UYAR

NAMIK KEMAL 100. ÖLÜM YILDÖNÜMÜNDE ANILIYOR

“Türkiye Aydınlarıyla Dayanışma Girişimi”, ünlü Türk sanatçısı ve düşünürü Namık Kemal'i, 100. ölüm yıldönümünde anmak için bir toplantı tertiplemiş bulunuyor. 15-16 Nisan tarihlerinde Almanya'nın Mainz kentinde düzenlenen bu toplantı bir “kollogyum” ile bir “panel”den oluşuyor. Tanınmış türkolog ve aydınların katılacakları bu anma günleri için, Girişim adına Profesör Server Tanilli ile bir söyleşi yaptık. Aşağıda, sayın Tanilli'nin sorularımıza verdiği yanıtları okuyacaksınız.

— Sayın Tanilli, “Türkiye Aydınlarıyla Dayanışma Girişimi”nin, Namık Kemal'i 100. ölüm yıldönümünde anmak için düzenlediği toplantıyı haber almış bulunuyoruz. Bu anma gününün önemi sizce nedir? Bu arada, Namık Kemal'in güncelliğinden de söz edilebilir mi?

— Namık Kemal kuşağından olan ve adları önünde bugün de saygıyla eğildiğimiz edebiyatçıları, sanatçıları, gazetecileri vardır. Namık Kemal'den söz edilirken, adına onlardan farklı olarak başka sıfatlar da eklenir: Ansiklopedilere, o, “büyük Türk hürriyetperveri, vatan şairi, gazeteci ve edip” olarak geçmiştir; 100 yıldır o, aynı zamanda büyük bir “hürriyetperveri” ve “vatan şairi” olarak anılıyor.

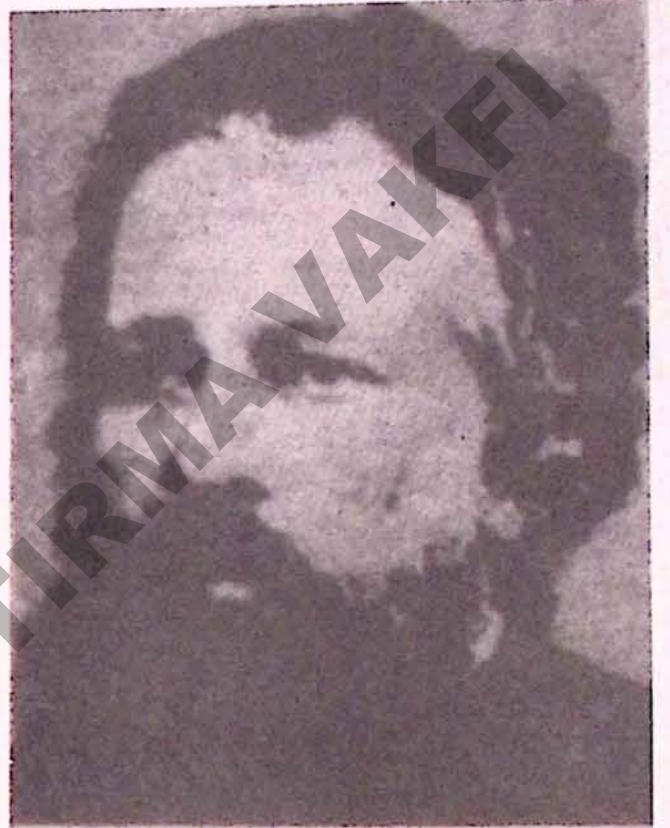
Bunun bir anlamı olsa gerek. Bu ne bir övgü, nede bir pohpohlamadır. Gerçekten, Namık Kemal, Tanzimat'tan bir süre sonra açıkça gündeme giren “yeni” ile “eski”nin kavgasında, “eski”ye karşı “yeni”nin yanında yer almış, bütün çabasını o yolda harcamıştır. “Tanzimat kuşağı” dediğimiz kuşak içinde, edebiyat ve kültür yaşamımıza yeni türlerin getirilip sokulmasında en büyük çabası gösteren o'dur: Namık Kemal gazetecidir, romancıdır, tiyatro yazardır, tarihçidir, biyografi yazardır, eleştirmendir ve şairdir. Gerçi bu şiir, onda genellikle eşki biçimler içinde dile getirilmiştir; ancak, onların en ünlüleri yurt ve özgürlük aşkını dile getirirler. Kaside, Namık Kemal'e kadar, iktidar sahiplerine övgünün, yaranmanın aracıdır, şiirde; kasideyi alıp, “özgürlük”e adanmış ilk kez o olmuştur.

Kaside, ama “özgürlük”ün övgüsü!

Kendi kuşağındaki öteki “meşrutiyetçi” aydınlardan farklı olarak “insan hakları”nın farkına varmıştır; öyle olduğu için de, o, “Türkiye’de İnsan haklarının bayrağını ilk kaldıran adam”dır diyoruz.

Özgürlük kavgasını hâlâ sürdüren bir toplumda Namık Kemal, elbette günceldir.

— Bu anma için nasıl bir program düzenlediniz?

Namık Kemal

— Namık Kemal'i 100. ölüm yıldönümünde anma programımız iki günden oluşuyor: 15 Nisan'da, tanınmış türkologların katılımıyla, Namık Kemal çağı ve kuşağı içinde, sanatı ve düşüncesiyle değerlendirilecek Bu toplantıya Prof. Irène Melikoff, Nermin Menemenci oğlu, Paul Dumont, Serol Teber katılıyor; araların da ben de olacağım. 16 Nisan'daki toplantı ise, “Namık Kemal ve Özgürlük” temasını merkez alan bir panel olacak. Bu panele ise, İlhan Selçuk, Fakir Baykurt, Demir Özlü, Mustafa Ekmekçi, Ataol Behramoğlu, Serol Teber katılacak; o panelde ben de konuşacağım.

Her ikisi de hatırlanmaya değer günler olacak kanımca.

Bu anma günlerini, bütün bir yıl boyunca, değişik konuşmacıların katılımıyla, başka başka yerlerde sürdüreceğiz. Örneğin, 15-16 Nisan Mainz toplantısından sonra 15 Mayıs'ta Nürnberg'te toplanacağız.

— Bu, “Türkiye Aydınlarıyla Dayanışma - Girişimi”nin eylem alanında da bir yenilik değil mi?

— Girişimimiz, biliyorsunuz, Türkiye’deki aydınların sürdürdükleri özgürlük ve demokrasi

mücadelesinde, onları yurtdışından desteklemek, Batı kamuoyunun dikkatlerini o mücadele üzerinde yoğunlaştırmak amacıyla kurulmuştur. Ancak, eylemlerimizi salt politik alanla sınırlı görmüyoruz. Hepimiz, Türkiye’deki aydınlanma hareketinin bir parçasıyız; aslında, özgürlük ve demokrasi mücadelemiz de o hareketin bir parçası; o bakımdan, ülkemizin kültür değerlerini yurtdışındaki insanlarımız ve Avrupalılara sergilemeyi de görevlerimiz arasında sayıyoruz. Namık Kemal'i 100. ölüm yılında anmak, böyle bir düşüncenin ürünüdür.

Bu anlamda, bu yıl ve gelecek yıllar başka etkinliklerimiz olacak.

Doğaldır ki, “marifet iltifata tabidir”; böylece çevreden göreceğimiz destek, bizi daha faal olmaya götürecektir. Öyle olduğu için de, Türkiye Postası'nın uyanık okuyucularını, 15-16 Nisan'da Mainz'da bekliyoruz; o günlere asıl heyecan katacak olan da onların varlığı olacak.

— Teşekkür ederiz sayın Tanilli.

— Ben de.

TÜRKİYE AYDINLARIYLA DAYANIŞMA GİRİŞİMİ'NİN NAMIK KEMAL'İ 100. ÖLÜM YILDÖNÜMÜNDE ANMA PROGRAMI (15-16 NİSAN / MAINZ)

I. NAMIK KEMAL ÇAĞI VE ESERİ

(Kollogyum/15 Nisan)

Konuşmacılar:

Prof. Irène MELIKOFF, Nermin MENEMENCİOĞLU, Paul DUMONT, Server TANILLI, Serol TEBER.

II. NAMIK KEMAL VE ÖZGÜRLÜK

(Panel/16 Nisan)

Konuşmacılar:

İlhan SELÇUK, Fakir BAYKURT, Demir ÖZLÜ, Mustafa EKMEKÇİ, Ataol BEHRAMOĞLU, Server TANILLI, Serol TEBER

(Toplantı yeri: 15 Nisan toplantısı için, Elzerhof bahnhofstr. 3/A, Mainz, saat: 17.00, 16 Nisan toplantısı için, Küfurschen Schloss, Dieter von Ezenbourg str. Saat 17, Mainz)

SİZİN İÇİN GÖRDÜK, DUYDUK, OKUDUK

NE DEDİLER?

Parayı İngilizden, Almandan isteyecek değilim, elbette milletten isteyeceğim. Başbakan Turgut Özal

İhracat yapıldığında ve mem lekete turist geldiğinde Türkiye'de fiyatlar artıyor. Turist gelmezse o zaman fiyatlar düşer ama o zaman da oteller iflas eder. Başbakan Turgut Özal

Ben şimdi piyasada olsaydım, bankalar avucunu yalardım. Banker Kasteli Cevher Özden

Bakın ben ne kadar zayıfladım. En ideal milletvekili benim. Milletvekili dediğin benim gibi olur. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Bülent Akarçali.

Ülke pis kokuyor. DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel

Birlik, dirlik olan Allah, peygamber diyenlerin bütünleştiği Anavatanı partisi 80'li yılların değil 2 bin yılların partisi dir. Milliyetçi mukaddesatçı partidir. Devlet Bakanı Cemil Çiçek

Erkeğin bir başka erkekle öpüşmesi doğru değildir. Erkekler birbirlerini öpecekleri yerde kucaklaşırlar. Devlet Bakanı Mehmet Yazar

Enflasyon uykumuzu kaçırıyor. TOBB Başkanı Ali Coşkun

Tüm bölgelerde iyi yağışlar var. Otlarıyı olacak. Bu da enflasyonu azaltacak. Başbakan Turgut Özal

NAMERTLİ SÖZLER

Siz böyle yapıyorsunuz, ama biz bu kanunu çıkaracağız, çıkamazsak namerdiz. ANAP Milletvekili Okan Çağlar.

Sokaklara dökülüp de karın mı doyuracağız? Dış borçlanmamızı sonuna kadar ödeyeceğiz. Kemer sıkıp namerde muhtaç olmayacağız. ANAP Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Keçeciler.

Babasından ev kalan bu direkleri damda bitti sanır. Bizim idare ettiğimiz ülkede benim halkım namerde muhtaç olmadan yapıyordu. DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel

Hazırlayan: Haluk Aka

Kutup soğukunda sıcaklık barış rüzgarları

Dünyanın kuzeyinde erkekler güneyinde kadınlar kayıyor

■ Sovyet ve Kanadalı 13 erkek kayakçı Kuzey Kutup noktasından geçerek 1800 kilometre kayarak SSCB'den Kanada'ya ulaşmayı hedefliyor

■ Sovyet kadın kayakçılar ekibi ise Güney Kutbu'nda Sovyet Vostok istasyonu ile ABD Scott istasyonu arasında 1300 kilometreyi aşacak

na devam ediyorlar.

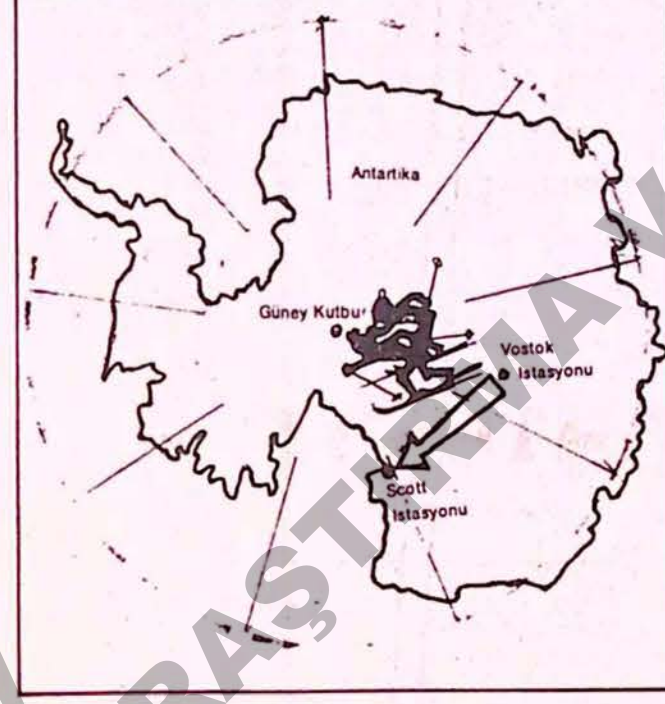
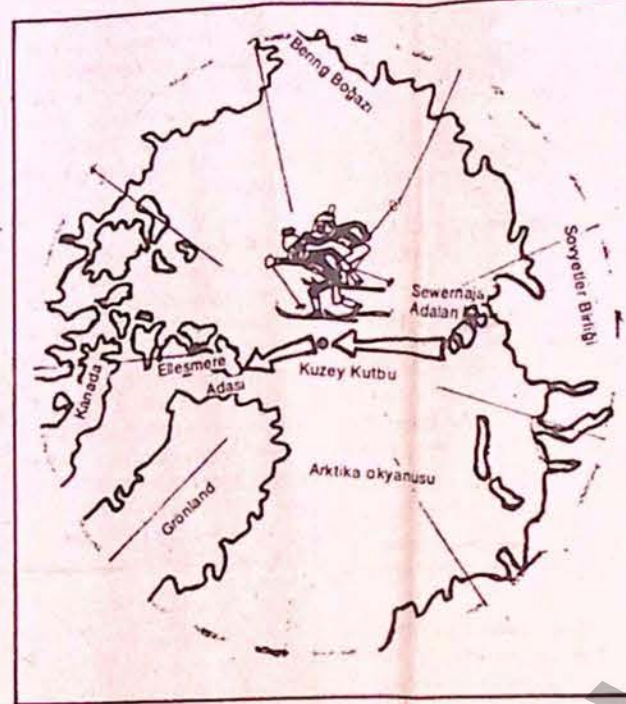
Zor kutup koşulları içinde 1.800 kilometrelik bir mesafeyi bulan yolculuğun Kutup noktasından Kanada'ya kadar olan bölümünde ise havadan malzeme bırakılması için Kanadalı havacılar üstleniyor.

Kadınların Güney Kutbunda işi ne?

15 yıldır Güney Kutbunda (Antartika) bir araştırma yolculuğu yapmayı istediklerini söyleyen Metelitsa 'Kar Fırtınası' adlı kadın kayakçılar ekibinin kaptanı Valentina Kuznetsova. Kuznetsova, ekibinin yıllardır Güney Kutbunda araştırmalar yaptıklarını ve 9 kez üstün başarı sağladıklarını söylüyor. Bu bilgi üzerine, neden Güney Kutbuna gitmeyi bu kadar istediklerini soran bir gazeteciye ise şu yanıt veriyor: "Amerikalı Pam Flowers'in Kuzey Kutbu'na veya Norveçli Monika Kristensen'in Güney Kutbuna kayakla gitmelerinin nedenleri neydi dersiniz? Şöhret sahibi olmak istediğinden mi, spor heyecanından mı, yoksa kendi fiziksel ve ruhsal dayanıklılıklarını denemek için mi? Bizim ekibimiz ise spor ve bilim amaçlı. Biz gönüllü araştırmacıyız."

Bu gönüllü araştırmacıların hem spor hem de bilimsel araştırmalar yapmak için çıktıkları Güney Kutbu yolculuğunun uzunluğu 1.300 kilometre. Kuznetsova'nın söylediğine göre araştırmalarının yanı sıra barışçıl amaçlar da taşıyorlar. Yola çıkış ve varış noktalarının da bu istemi açıkladığını dile getiriyor sporcular: 1.300 kilometrelik bu zor yolculuk Sovyet Vostok istasyonundan başlayıp, Amerikan Scott istasyonunda sona erecek.

(Derleyen: Zerrin ŞENESEN)

Kutupları şimdiye kadar kimler ziyaret etti

1911 yılında Amundsen tarafından keşfedilen Güney Kutbu, o tarihten sonra da çeşitli araştırmacılarca ziyaret edilmiştir. 1958 yılında bu kez özel olarak böyle yolculuklar için üretilmiş "Sno-cat" adlı araçla önden giderek yola çıkan Yeni Zelandalı Edmund Hillary'nin ardından İngiliz Dr. Vivian Fuchs ve ekibi de Güney Kutbuna yaptıkları yolculuğu Stackleton üssünden Scott üssüne ulaşmakla, bir uçuş bir uca geçerek tamamlamış oluyordular.

Sibirya'dan Alaska'ya uzanan, Kanada'nın Kuzey Kutup bölgesini, Grönland'ı ve Norveç'in kutup bölgesindeki adaları kapsayan yaklaşık 1,5 milyon kilometre karelik Arktika da 1909 yılında Peary tarafından Kutup noktasına ulaşılınca kadar çeşitli yolculuklara sahne oldu.

Güney Kutbu'na gitmeden önce Amundsen Kuzey Kutbuna da gitmeyi istemiş, ancak 1903 yılında Kanada'nın kuzey kıyılarına geçerek Bering boğazına doğru gitmeyi seçmişti.

1958 yılında ise Nautilus denizaltısı Bering Boğazından başlayan 10 günlük seyahati Kuzey kutbundan da geçerek tamamlamıştı.

Kayakçılardan oluşan yeni kışılfer grubu ise, Gorbacov'a gönderdikleri yanıtta şunları söylüyordu: "İnanıyoruz ki, bu ilk ortak kutup yolculuğu iki ülke arasındaki işbirliğine olduğu kadar dünya barışına da hizmet eder."

Karşılıklı anlayış ve iyi ilişkiler amaçlı bu yolculuk için iki ülkenin işbirliği devam ediyor. Yola çıkış olmaz gerideki Sovyet istasyonu ile radyo bağı kuran sporcular, daha önceden belirlenmiş noktalarda havadan bırakılan malzemeleri alarak yolları

Turist mi? polis mi?

Önümüzdeki yaz döneminde ülkemizde, polis çeşnisine bir de turizm polisleri katılacak.

Almanca, İngilizce ve Fransızca öğretilen olan polisler; büyük otellerin havuz, lobi ve diskoteklerinde, müzelerde görev yapacaklar. Turist gruplarının içine kanışıp istedikleri yere seyahat edebilecek olan Turizm Polisleri, tanımmamak için şort, mayo giyecek saç ve sakalda uzatabilecek, karşılarında ise turistleri seyyar satıcılardan ve çapkınlardan koruyacaklar.

Anlaşılan bu yaz turistik yerlerimizde seyyar satıcılar ve çapkınlar Turizm polisleri ile amansız bir mücadelede girecekler.

Kısacası bu yaz her saçlı-sakallı, her şortluyu turist sanmak gibi bir yanlışın neler mal olabileceğini de hesaplamak gerekecek...

Konuşuk olsun!

Bir konuştu, pir konuştu!

12 Eylül'ün anlı şanlı paşalarından, Ankara Sıkıyönetim eski Komutanı ve yeni ANAP Kayseri Milletvekili Recep Ergun yemin geçecek bir konuşma yaptı: "Dünya bir penceredir. Her gelen baktı geçti. Turhan Feyzi-oğlu da geçti."

Terbiyesizleştiremediklerimizden misiniz?

Başbakan Özal'ın Büyük Ankara Oteli'nde milletvekilleri için düzenlediği kokteylde yeni bir ayırım ortaya çıktı.

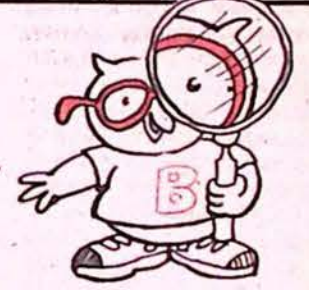
Foto muhabirleri tesettüre uygun olarak başını bağlayan milletvekili eşlerinin fotoğrafını çekmeye kalkınca

itiraz sesleri yükseldi: "Aaa! biz terbiyesiz miyiz ki, fotoğrafımızı çekiyor-sunuz?"

Foto muhabirleri ne yapsın? "Terbiyeli" hanımları yine de görüntülediler. Ama, başı açık, bacak bacak üstüne atarak içkilerini yudumlayan, sigara için ANAP'lı eşlerinin ahlaki durumlarını da merak etmekten geri durmadılar. Onların da fotoğraflarını çektiler...

Böylece, ismini söylemeyen fotoğraf çekirmeyen "Terbiyelilerle" başı açık, içki ve sigara için üstüne üstlük fotoğraf çektiler "Terbiyesizliği teşvik edenler"den oluşan iki ayrı grup gazetelerde boy gösterdi.

13.SaYFA

Meclis'te eşek muhabbeti

Hanımı başını tesettüre uygun örtten Enerji Bakanı Fahrettin Kurt, Meclis kürsüsünden bir Nasrettin Hoca fıkrası anlattı. Çok bilinen bu fıkrayı tekrarlamaya gerek yok. Ancak konu Hoca, eşeği ve oğlunun birlikte yolculuğuna ilişkindi.

Bakan, fıkranın sonunu anlatmadan, muhalefetin hiçbir şeyden memnun olmadığını söyleyerek kürsüden indi. Ve buraya kadar Meclis'te asayiş berkalmadı.

Daha sonra DYP Siirt Milletvekili Yaşar Topçu geldi ve Bakan'ın yarım bıraktığı fıkranın sonunu anlattı: "Hikayenin sonunda halkın bu eşekle söylendiğini duyan Hoca, eşeği sırtına almıştı. Yani halkın sizi sırtına aldığı gibi."

ANAP sıralarından "Yuh!" sesi koro halinde yükselirken Kayserili Nuh Mehmet Kaşıkçı'nın bağırması bütün gürültüyü bastırdı: "Yuh seni eşekoğlueşek, eşekoğlueşek. Sayın Başkan, bu herife hakaret ediyorum. Eşekoğlueşek diyorum. Beni Meclis'ten dışarı at. Çünkü eşekoğlueşek."

Daha sonra, Meclis kulisinde Demirel konuya ilişkin bir yorum yaptı ve "Hükümet kürsüde fıkrayı anlatamaz" dedi.

SHP'li Mehmet Can, Demirel'in yanına geldi ve fikrini söyledi: "Hırsız deyince kızıyorlar. Fıkra anlatınca küplere biniyorlar."

Gazeteci mi? Kadın mı?

Erbakan Hoca'nın Berlin'de Uluslararası Konferans Salonu'ndaki toplantısına giden Türkiye Postası muhabiri kapıdaki görevliler tarafından durduruldu:

— Efendim, kadınlara ayrılan bölüm şu tarafta sizi oraya alalım...

— Ama ben kadın değil, gazeteciyim...

Görevliler bu yanıt karşısında hiç şaşırmadılar...

— Öyle mi?... O zaman buyurun ön tarafa...